

peyzaj mimarlığı

1970 . 1

Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneği
PEYZAJ MİMARLIĞI Dergisi
CİLT : I — SAYI : 1
MART 1970

T. PEYZAJ MİMARİSİ DERNEĞİ

YÖNETİM KURULU

Başkan : Doç. Dr. Günel Akdoğan
Sekreter : Doç. Dr. Yüksel Öztan
Üyeler : Dr. Salih Vural
Ziraat Y. Müh. Ekrem Gürenli
Ziraat Y. Müh. Özdoğan Aktar

PEYZAJ MİMARLIĞI DERGİSİ'nin

Sahibi : Dernek adına Doç. Dr. Günel Akdoğan
Yayın İşleri Müdürü : Doç. Dr. Yüksel Öztan
Yayın Komitesi : Dernek Yönetim Kurulu
Yardımcıları : Dr. Selâmi Sözer, Asistan Metin Başal

Dergi, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık aylarında yayınlanır.

Adres : A. Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümü Ankara — Türkiye

Yayınlanan yazı ve resimler geri verilmez. Yayınlanan yazı ve resimlerin sorumluluğu yazarlara aittir.

Sayısı 5 TL., Yıllık Abonman 20 TL.

İlan tarifesi : Kapak dışı 1.000 TL., kapak içi 800 TL., tam iç sahife 600 TL., yarım iç sahife 350 TL., dörtte bir iç sahife 200 TL. Sütun santimi : 6 cm. lik sütun 10 TL., 4.5 cm. lik sütun 7.5 TL.

En küçük ilân birimi dörtte bir sahifedir. İlanlardan sorumluluk kabul edilmez.

Basıldığı yer : TİSA Matbaacılık Sanayii
Tel : 17 54 38 — Ankara

PEYZAJ MİMARLIĞI

Dergisi

Yayın Organı

T. Peyzaj Mimarisi Derneği

Oğuz Yılmaz

1

1970

Ö N S Ö Z

YAZILAR

- **DERGİDEN UMDUKLARIMIZ** 2
Prof. Dr. Sadri Aran
- **MİMAR - BAHÇE MİMARİ İLİŞKİLERİNİ DÜŞÜNÜRKEN** 4
Cengiz Bektaş
- **YENİ ÜNİVERSİTELERİMİZİN KAMPÜS YERLEŞİMİ İÇİN YER SEÇİMİ VE PEYZAJ PLÂNLAMA PRENSİPLERİ** 5
Doç. Dr. Yüksel Öztan
- **İNSAN - TABİAT İLİŞKİLERİ VE BÜYÜK ŞEHİRLERİMİZ** 9
Ekrem Gürenli
- **ŞEHİRLERİMİZDE YENİ BİR MEKÂN PLÂNLAMASI : ÇATI BAHÇELERİ** 11
Doç. Dr. Günel Akdoğan
- **BİR KAVRAMI TANIMLAMA DENEMESİ : AÇIK HAVA REKREASYONU** 15
Özdoğan Aktar
- **ANSİKLOPEDİK BİLGİLER**
- **YENİ KONUT YERLEŞİMİ VE YEŞİL** 17
Şevki Vanlı
- **YEŞİL VE SERBEST ALAN POLİTİKASI** 18
Dr. İsmet Gürses
- **ÇANKAYA BOTANİK BAHÇESİ** 21
Doç. Dr. Yüksel Öztan
- **BASINDAN HABERLER** 22
- **KİTAP VE DERGİ TANIMI** 24
- **T. PEYZAJ MİMARİSİ DERNEĞİNDEN HABERLER** 26
- **T. PEYZAJ MİMARİSİ DERNEĞİ TÜZÜĞÜ** 27

Dergiden Umduklarımız

Türkiye'de Peyzaj Mimarisinin mahiyeti ve Yurdumuzun fiziki plânlanmasındaki gerçek yeri ve anlamı gün geçtikçe daha iyi kavranmaya başlanmıştır. Bu anlayış istikrarlı, fakat yavaş seyretmekte ve gelişmektedir. Çünkü; bahçe mimarisi hakkında uzun yıllardan beri zihinlere yerleşmiş ve kolayca sökülüp atılması mümkün olmayan fikirler vardır.

Nesilden nesle aktarılagelen bu intibalara göre, peyzaj sanatının sadece bahçe tanziminden daha geniş ve ileri bir anlamı kapsamadığı kanaati mevcuttur. Büyük bir halk kitlesi geçmiş devirlerin armağını olan ve artık tradisyonumuza girmiş bulunan mahdut süs bitkilerini tanır. Ve bahçe mimarisinin de bu materyalin belirli kalıplar içinde tertiplenmesinden ibaret olduğunu kabul eder. Bazı rijit şekillerin ve motiflerin izlerini havsalasında bir türlü silip atamaz. Literatür takip edebilen bazı amatörler de, peyzaj sanatını ancak geçmiş devirlerin formal veya informal tarzları içinde mütalâa eder. Tarihi üslup devirlerinin baskısından bir türlü sıyrılmaz. Yalnız amatörler ve entellektüel seviye değil, bilim ve sanat çevresi bile bu tesirden kendini tam anlamıyla kurtaramamaktadır.

Bütün bunlara rağmen, A. Ü. Ziraat Fakültesinde 1940 yılında başlayan Bahçe Mimarisi öğretimi ile, bugün bir bölüm halinde gelişen Kürsünün, 30 yıldan beri süregelen çalışmaları cemiyet içindeki müsbet etkisini göstermiş, ve olumlu meyvalarını vermeğe başlamıştır.

Son 10 yıl içinde Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesinde açılan Bahçe Mimarisi Kürsüsü de, bir yandan çalışmalarını geliştirmektedir. Çok yeni olmasına rağmen, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesinde açılmakta olan bir kürsünün başlangıç hazırlıkları devam etmektedir.

İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi ile Güzel Sanatlar Akademisi gibi ilim ve sanat yuvalarımızda, peyzaj mimarisi sahasında öğretimin başlamasını görmek hepimiz için kıvanç verici olacaktır. Senelerden beri bu dileğimi her fırsatta içten gelen bir arzu ile belirtmiş bulunuyorum. Çünkü kuvvetli tradisyonu olan bu iki sanat ocağı, kudretli sanat kültürü ve insiyatif kaynağı sayesinde, peyzaj mimarisi alanında da çok kolay ve süratli bir gelişme vâdetmektedir.

Prof. Dr. Sadri ARAN

A. Ü. Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarisi Bölümü
Başkanı

Bahçe Mimarisi artık sadece temaşa zevkini tatmin edici ve yalnız vi-suel duygularımıza hitap eden bir sanat değildir. Bugünün ihtiyaçları ve modern anlamı ile **PEYZAJ MİMARİSİ** mekân tertipleyci bir güzel sanattır.

İnsan toplulukları için güzel tertip edilmiş bir mekân içinde yaşamak ne büyük bir ihtiyaçtır. İnsanlar, içinde yaşadıkları mekâna karşı derin bir sansasyon ile bağlıdırlar. İçinde yaşanan mekânın fizik yapısı, insanların büyüme ve yetişmeleri üzerinde farkında olmaksızın müsbet veya ters yön-den kudretli tesir icra eder. Çevremizin tertip tarzı; iç varlığımızı, yaşayış tarzımızı ve hatta karakterimizi etkisi altında bulunduruş. Bu itibarla, kültür seviyemiz yaşama mekânımızı yansıtır. Bir yandan da içinde yaşadığımız mekân kültürümüzün aynasıdır.

Kültür seviyesi ileri memleketler **Peyzaj Mimarisi, Bölge Plânlaması, Şehircilik** ve **Mimarlıkla** beraber fiziki plânlamanın ayrılmaz bir parçası ol-muştur. **Çevre Düzenlenmesi** çalışmalarında peyzaj etüdüleri yapılmaksızın mekân tertiplemeden başarı sağlanamayacağı öğrenilmiştir.

Esefle söylemek gerekir ki, memleketimizde son 20 yıl içinde plânlama çalışmalarında peyzaj etüdülerine icap eden ehemmiyet verilmemiştir. Bu itibarla, fiziki plânlamanın hemen her ünitesinde düzenli bir mekân orga-nizasyonunun hasretini çekmekteyiz. Bu yüzden, şehirlerimizin yapı ve yeşil-lik münasebetlerindeki dengesizlik ve kontrolsüz dağılma, endüstri yerleş-melerinin peyzaj içindeki gelişigüzel yayılması, sahil boyu rekreasyon te-sislerinin çevre peyzajına uydurulamamış olması, karayolu kenarı düzenlen-mesi ve zirai peyzaj içindeki gelişmeler memleket peyzajının ahenk ve gü-zelliğini tüm tehdit eder mahiyettedir.

Halbuki; tabiat varlıkları korunmuş, ve tabii peyzajının sihirli güzellik-leri bozulmamış yurda sahip olmak,

Zirai peyzajı iyi tertiplenmiş bir mekânın pastoral güzellikleri içinde yaşamak,

Bugünün insan yaşantısına uygun şekilde düzenlenmiş bir şehir pey-zajı içinde huzurlu bir ömür geçirmek,

Sahillerimiz boyunca peyzajı güzel tanzim edilmiş rekreasyon sahaları içinde, rahat ve sakin bir tatil geçirme ve dinlenme imkânlarına kavuşmak.

Çevrenin peyzajı ile normal ilişkiler kurabilmiş bir endüstri yerleşme-sinde çalışmak,

Türk köylüsü, işçisi ve şehirlisinin en medenî hakkıdır.

Görülüyor ki, modern sanat cereyanlarına bakılırsa, peyzaj sanatı da, çeşitli yönlerde bir yurdun topyekûn fiziki plânlamasında mühim rol al-maktadır. Fiziki plânlamada, mekân düzenlenmesinde, peyzaj mimarisi ile ilgili problemler ve prensiplerin daha iyi kavranabilmesi için, geniş ölçüde bir halk eğitimine olan ihtiyaç bugün daha da artmıştır.

Bu itibarla; Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneğinin yayın organı olan **PEYZAJ MİMARLIĞI DERGİSİ**, peyzaj plânlaması ile ilgili çeşitli konuları mümkün olduğu kadar geniş bir halk kitlesine, entellektüel çevreye duyur-mak ve ışık tutmak amacıyla yayınlanmaktadır. Cemiyetin estetik duygula-rına seslenen bu mütevazî teşebbüsün, toplumun daima daha güzele ve daha iyiye ulaşmasında katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Derginin olgunlaşmasında, fiziki plânlama ile ilgili bütün bilim ve sa-nat müntesiplerinin aydınlatıcı alâkaları, her zaman minnetle karşılan-a-caktır.

Mimar - Bahçe Mimarı İlişkilerini Düşünürken

Cengiz BEKTAŞ
Y. Mimar

Kişinin yaşamasını sürdüreceği çevrenin, onun mutluluğunu sağlayacak ortam olabilmesine ulaşma savı, çağımızın özelliklerinin başında gelir. Toplumun, bu ortamın yaratılıp bireylerine sunulabilmesi için, gerekseme duyduğu uzmanlardan, önce bu temel ödevin bilincinde olmalarını istemesi doğaldır.

Bireye, giderek topluma, mutlu ortamı düzenleyecek uzmanların, gene bir bilinçle, tek tek çalışmalarında birbirlerini tamamlamayı, uyumluluk ilkelerini gözden kaçırmamaları ilk koşuldur. Bu yüzden, her uzmanın kendi dalında iyi yetişmiş olması yanında, bir dizge (sistem) içinde yer alabilme yeteneğinde olması da önem kazanır. Her çalışmanın, başka çalışmalara eklenebilme, ya da kendisine eklenilmesi olanağını içinde taşıma özelliğinde olması zorunluğudur. Uzmanların bireyin, toplumun mutluluğu ana ilkesinden olduğunca, birbirlerinden kopup çalışmaları da sonucun elde edilmesini olanaksızlaştırır.

Bu koşulları yerine getiren uzman, kendi dalının gereçlerini, bunun dışında öteki dalları, yüce orkestra içinde nerede ödev aldıklarını bilmesine yetecek ölçüde, tanıyor demektir.

Çok iyi bir mimarın, aydınlatma uzmanının, ya da suyla, ısıtma ile ilgili uzmanın, mutlu ortamın yaratılması sürecinin neresinde yardıma çağrılması gerektiğini bilmemesi düşünülemez. Bilmiyorsa, kendi dalında da iyi olmaktan uzaktır.

Orkestra yönetiminin tam istediği yerde, üfleme sazların olmadıklarını düşünün. Ya da öyle bir orkestra yönetimi düşünün ki, yapıtındaki üfleme sazların yerini bilmiyor.

Çevre düzenleme işinde, bölge plânlamasından tek yapıya dek, değişik ölçülerde geliştirilen çalışmanın, en önemli uzmanlarından biri, üstelik, işi en zor olanlardan biri bahçe mimarıdır. Seramikçinin, pişmeğe bıraktığı boyanın, ısının çeşitli basamaklarında, ne gibi sonuçlar vereceğini bilmesi gerektiği gibi, o da, gereçlerinin (çiçek, çalı, ağaç), değişik doğa koşullarında, yılın değişik dönem-

lerinde, ne sonuçlar vereceklerini bilmek zordur. Gereçlerinin, süre içindeki, ölçü, biçim, doku, renk değişikliklerini, yarattığı düzen (kompozisyon) içinde düşünmek, sonuçlarını önceden görebilmek durumunda olması gerektir. Kısacası, yarattığı düzen, gerçekten yaşayacak, soluk alacak, uyuyacak, giyinecek, her çağda da bir değişik güzelliğini kişilere sunacak... Bu değişirlik, gençlik, yaşlılık, yılın bölümleri, ayrıntılar gösteren doğasal koşullar gibi, öyle değişik etmenlere bağlıdır ki, bahçe mimarının işini başarması durumunda bizlerde doğacak saygı o oranda artmaktadır.

Bunların dışında, çağımız araçları (uçak, otomobil, v.b.), dördüncü boyut kavramında, büyük değişiklikler ortaya koymaktadır. Kurulan düzenden, yayadan, uçak yolcusuna; atla geçenden, 120 Km. hızla gidene dek, mutluluk verilmek istenen kişiler, kendilerine düşen payı alabilmek istemektedirler.

Konu, büyük ölçekli çevreden küçüğüne inildikçe, konutumuzun iç, dış oylumlarına geldikçe, daha da zorlu ayrıntılara bölünmektedir.

Yöresel doğa koşullarının bilinmesince, mutlu edilmek istenen kişinin özelliklerinin bilinmesinin de önemini belirtmek, belki de gereksiz. Özellikle bu dalda, kişisel doyum sonucu ortaya konan biçimlerin içine, bireği zorla sıkıştırmak yerine, onun kendi özelliklerine uygun çevrenin yaratılmasına çalışma sistemi, mutluluk verme sisteminin içtenliğiyle orantılıdır.

Hem gereçlerinizin doğal koşullarını zorlayamazsınız, hem de kendisi için çalıştığınız bireyin, toplumun koşullarını, alışkanlıklarını... Bu zorlamalara düşmeden işini becermenin, ne denli bir ustalık gerektirdiğini bir kez daha düşünün.

Ayrıca ben, bu denli zor işleri başarmak için gerekli koşulların yaratılmalarını da, o dalın uzmanlarının kendilerine düşüğüne inanıyorum. Bahçe Mimarı, dalını tanıtmak, gerekliliğini duyurma işini, gene kendisi yapacaktır. Bunun için önce anlaşma aracının, ya

da anlatma aracının, kısacası dilin ortaya konması gerekiyor. Bu dil, üstelik, toplum katlarının belli çizgilerince bile anlaşılır olmak zorunda. Bir ölçü vermek gerekirse, örneğin bir lise öğrencisi anlayabilmeli bu dili. Din dilinin Türkçeleştirilmesini istiyorsak, Divan şiirinin toplum çoğunluğuna yadsılığına inanıyorsak, bahçe mimarlarını da kendi dallarında bir dize ödev bekliyor demektir.

Saygıyla bağlı olduğum Bahçe Mimarları beni bağışlasınlar. Onlardan ağaç adlarını duydukça, «benim yurdumun kişileri; ağaçları, gerekmesini duymamacasına sevmemişler mi?» diye düşünürüm hep.

Bahçe Mimarlarına düşen bir başka ödev de, gerekli kurumlara, kişilere kendilerini onaylattırmalarıdır. Örneğin benim kuşağıma, mimarlık öğrenimi sırasında, güzel yazı yazma, su, yol, gibi bilgileri vermeğe çalışırken, kimse bahçe mimarlığını düşünmedi bile. Yurdumuzda yanlış bilmiyorsam, şimdi de durumda bir değişiklik yok. Oysa dışarıdaki

öğreniminde, önemli konulardan biri idi bahçe mimarlığı.

Türk bahçe mimarları, şimdilik yardımcı konu olarak da olsa, mimarlık okulları çizelgelerinde yerlerini almak için savaşıyorlar. Bunun için kimsenin çağrısını beklemek gerekmez.

Gerekliliği bilecek çizgide olsalar, kendileri çağırırlardı.

Ayrıca, yönetici yetiştiren kurumlara da, en azından yılda bir kaç kez gidip konuşmalar yapılmalıdır. İllerin yöneticisi, ağaçlamanın er dizisinden başka bir şey olduğunu bilmelidir.

Bütün bunların içinde, bana gene de en önemlisi, bahçe mimarıyla mimarın, daha yetişirlerken birbirlerinin dallarını yeterince tanımaları, ileride mutlu ortamı yaratma ödevinin çizgisi üzerinde, birbirleriyle nerede buluşmaları, birbirlerini nerelerde yardıma çağırılmaları gerektiğini bilmeleri görünmektedir.

YENİ ÜNİVERSİTELERİMİZİN KAMPÜS YERLEŞİMİ İÇİN YER SEÇİMİ VE PEYZAJ PLÂNLAMA PRENSİPLERİ

Doç. Dr. Yüksel ÖZTAN

A. Ü. Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarisi Bölümü
Öğretim Üyesi

Kampüs Yerleşimi İçin Yer Seçimi

Ülkemizde, son yılların fiziksel plânlamaları ve kuruluşları arasına yeni bir konu ya da kavram daha girmiştir: ÜNİVERSİTE KAMPÜS YERLEŞİMİ. İstanbul ve Ankara Üniversitelerinin şehir kompleksi içindeki dağınık yerleşimlerine karşı olarak, toplu ve mümkün olduğu kadar kendine yeterli bir düzende plânlanan ve son on yıldanberi kuruluş çalışmaları devam eden Orta Doğu, Ege, Atatürk ve Karadeniz Üniversitelerine yenileri de eklenmek üzeredir.

Üniversitelerimizin yerleşimi için şehir içi, yoksa dışında mı olmalı şeklinde bir tartışma konusunun ortaya atılmasına — eski örneklerin bugünkü durumları göz önünde bulunduru-

rak — kanaatimizce lüzum yoktur. Çünkü, çağdaş üniversitelerin gelişen ve hareketli bir organ olması ve bu özelliğinin ilgili bulunduğu şehirleri de etkilemesi sonucu ortaya çıkacak ŞEHİR + ÜNİVERSİTE ikili kompleksindeki fiziksel sorunlar nedeniyle, bundan böyle yerleşmelerin hiç değilse şehirden asgari 2-3 km. uzakta ve periferik kuşakta plânlanması büyük fayda ve kolaylıklar sağlayacaktır. Esasen, çağdaş üniversitelerin büyük sahalarda kuruluş prensibinin hareket noktası olarak kabulü, düşük istimal bedeli nedeniyle bizi doğrudan doğruya şehir dışına yöneltmektedir. Nitekim, son kuruluşlardan olan 40.000 dekarlık Orta Doğu kuruluşlarından olan 40.000 dekarlık Orta Doğu Teknik Üniversitesi (Ankara), dekar-

Atatürk Üniversitesi (Erzurum), 550 dekarlık Karadeniz Teknik Üniversitesi (Trabzon) ve saha istisnâları henüz başlamış olan 30.000 dekarlık Çukurova Üniversitesi (Adana) ile 30.000 dekarlık Ziya Gökalp Üniversitesi (Diyarbakır) gibi büyük saha ölçüsüne sahip kampüslerin şehir dışındaki yerleri, bu yargımızı doğrulamaktadır.

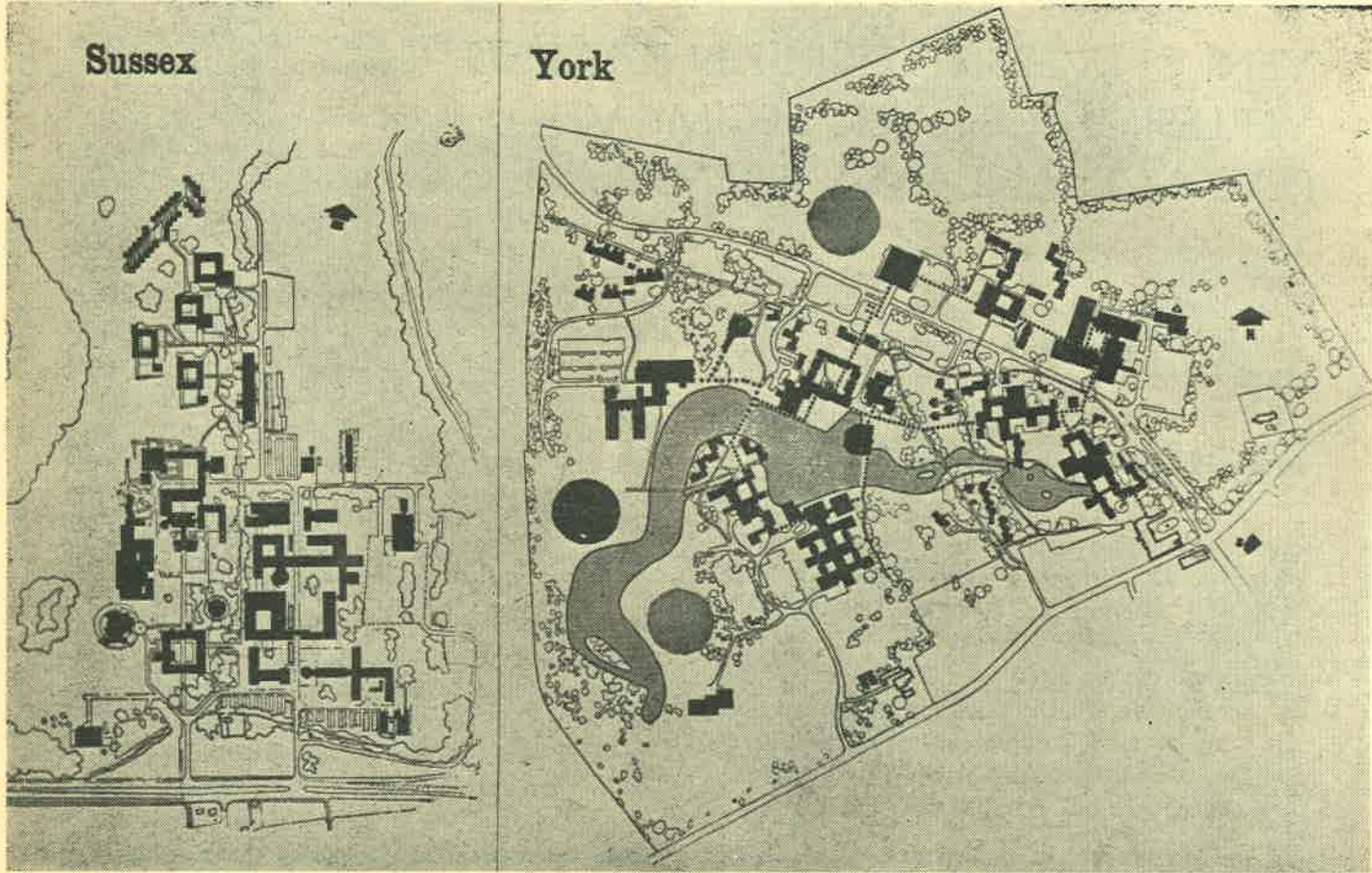
Yeni Üniversitelerimizi eski kuruluşların aksine olarak şehir dışına yerleştirmek anlayışı, kampüsün büyük sahalarda plânlanmasına imkân sağladığı gibi, geleceğe ait 30-40 yıllık bir gelişmeyi de garanti edecektir.

Bütün dünya ülkelerinde çağdaş üniversite kampüs yerleşimleri, fiziksel, sosyo - kültürel ve hatta ekonomik anlamda kendine yeterli bir bütünlük içinde plânlanmaktadır. Halbuki, kuruluşları çok eski yıllarda olan Polonya (1000), Parma (1065), Modena (1175), Cambridge (1230),

Siena (1240), Oxford (1250), Roma (1303), Floransa (1321), Piza (1343), Leibzig (1409), Freiburg (1457), München (1472), Tübingen (1472), Copenhagen (1479), Strasburg (1357), Yena (1558) üniversitelerinin şehirle olan çok sıkı ve organik bağlantısı, kendi bünyelerinde özellikle sosyo - kültürel konularla ilgili tesislerin plânlanmasını ve aktiviteleri bir dereceye kadar engellemiştir. Bu durumun, İstanbul ve Ankara'daki Üniversitelerimiz için çok büyük ölçüde olduğu bir gerçektir.

Bu itibarla, şehir dışına kurulacak üniversitelerimizin bu yönlü aktivitelere olan ihtiyaçları nedeniyle, yer verilecek tesislerin kampüse getireceği dinamizm ve gelişme çok önemlidir.

Bu özellikteki bir düzende, iç ve dış mekâna ait çeşitli kullanışların tam ve bütün halinde ele alınması gerekir. Başka bir deyimle, üniversite kampüs yerleşiminde mümkün olduğu kadar

— İngiltere'de Sussex ve York Üniversiteleri yerleşim plânları.

fiziksel, sosyo - kültürel ve hatta ekonomik konularında yeterlilik şarttır.

Peyzaj Plânlaması Yönünden Üniversite Kampüs Yerleşiminin Dış Mekân Kullanışı

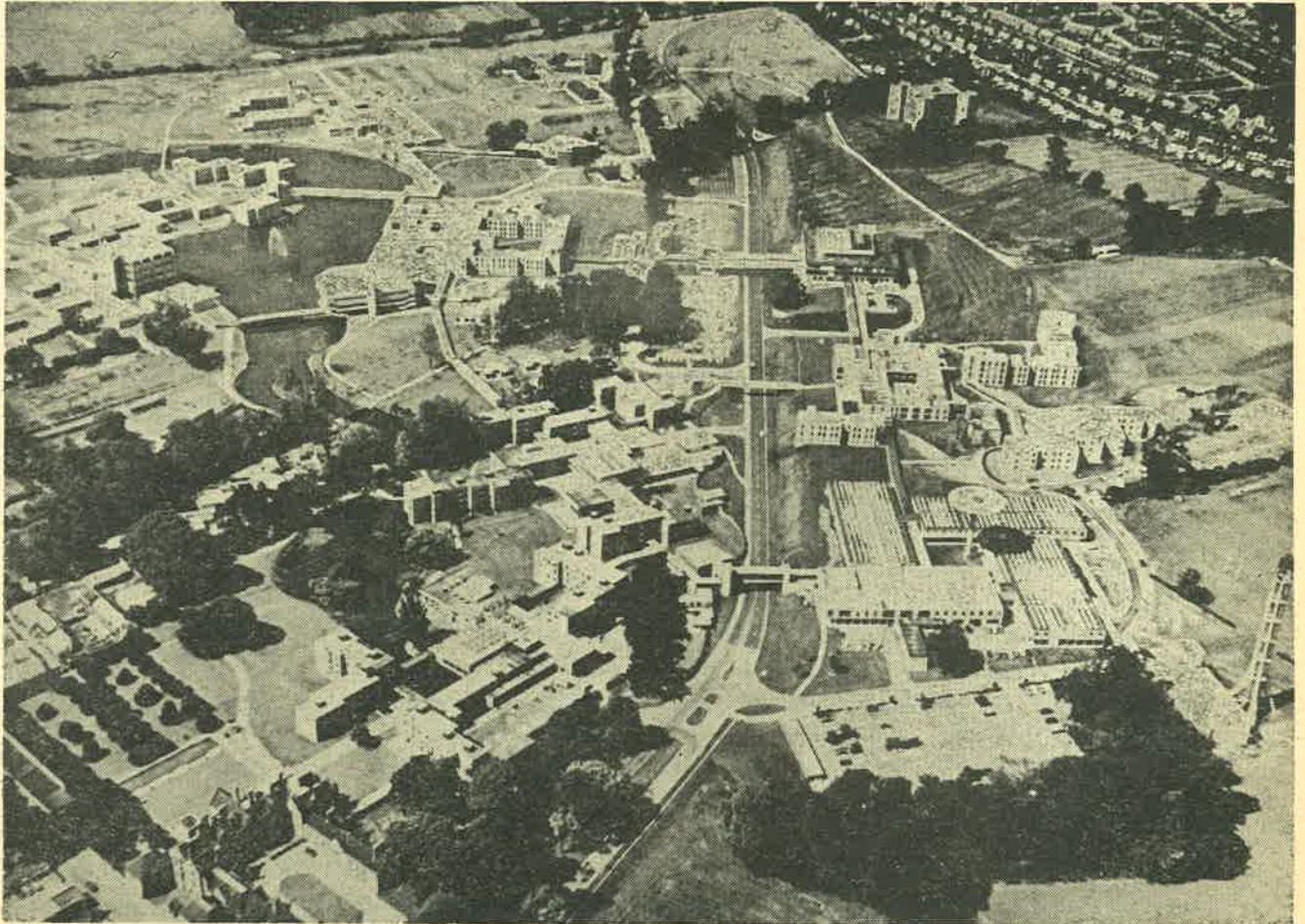
Kampüs yerleşim alanının dış mekân plânlaması, iklim, topoğrafya ve toprak yapısı gibi doğal şartlarla beraber, ait olduğu kuruluşun İnsan + Yapı özelliklerinin bütünü de büyük ölçüde etkiler.

Üniversite gibi çeşitli konularda öğretim ve araştırma yapan çok yönlü bir kuruluş için, arazi kullanımının yeterli durumda olabilmesi, bazı prensiplere bağlıdır. Böyle çok yönlü bir plânlama için şu prensipler göz önünde bulundurulmalıdır :

- Kampüsün Saha Stürüktür Diagramında dış mekâna ait fonksiyonların ne olduğu açıkça belirtilmeli ve kullanım buna göre tayin olunmalıdır.
- Kampüs yerleşiminin gerektirdiği belirli fonk-

siyonlarla ilgili açık sahalar, aktivitenin cinsi ve aktiviteye katılacak insan sayısı için yeterli ölçüde plânlanmalıdır.

- Bu karakterdeki açık sahaların hizmet ettikleri insan grubunun ikamet ve çalışma bölgelerine göre yerleri, kolayca erişilebilecek mesafede olmalıdır.
- Kampüsteki açık sahalar, belirli yaş gruplarının aktif ve pasif rekreasyon ihtiyaçlarına göre ele alınmalıdır.
- Açık sahaların, özellikle insan ve yapı yoğunluğunun fazla, arazi değerinin yüksek olduğu yerlerde kullanımının çok yönlü ve her mevsimde hizmete hazır olması gerekir.
- Kendi sınırları içinde fiziksel yönden ayrı karakterde görünen değişik tipteki sahaların, peyzaj plânlama alanının bütünü için organik bir doku göstermelerine dikkat edilmelidir.
- Açık sahaların peyzaj plânlamasının, bölgenin doğal şartlarına (iklim, toprak, topoğrafya vs.) uygun bir tertipte olması şarttır.

— 2200 Öğrenci kapasiteli York Üniversitesi Kampüsünün 1969 yılına ait görünüşü.

Bu prensiplere göre bir Üniversite Kampüsünün dış mekân kullanımına ait açık saha tiplerini şu şekilde sınıflandırabiliriz :

KULLANIŞ AMACI	Bilimsel ve Kültürel Kullanışlar	Fonksiyonel Kullanışlar	Estetik Kullanışlar
DIŞ MEKÂN TIPLERİ	<ul style="list-style-type: none"> — Botanik Bahçesi — Hayvanat Bahçesi — Açık hava müzesi — Ziraat ve Ormancılık yönünden araştırma ve yetiştiricilik alanları — Sportif alanlar — Açık hava sineması — Anfiteatr 	<ul style="list-style-type: none"> — Mikroklima yaratacak yeşillikler — Kış rüzgârlarını önleyecek ağaçlama kuşakları — Kampüs alanındaki yapı üniteleri arasında ve kampüs ile çevredeki gelişmeler arasında tampon yeşil kuşaklar — Müstakbel kullanışlar için için rezerv sahalar — Erozyonu önleyecek teknik tedbirler — Su rezervuarları — Sirkülasyon hatları — Oto parkları 	<ul style="list-style-type: none"> — Güzel görünüş ve silüet yaratan ağaçlamalar — Kültürel ve doğal özellikleri korunmuş yerler — Bakış terasları — Gezinti yolları — Su yüzeyleri — Yapılar için fon özelliğindeki ağaçlamalar.
İÇ MEKÂN TIPLERİ	<ul style="list-style-type: none"> — Üniversite kütüphâni — Arkeoloji müzesi — Kapalı sinema — Kapalı spor salonu — Kapalı tiyatro — El sanatları stüdyosu — Konser salonu 		

NOT : Bu listeye rekreasyonel anlamdaki iç mekân kullanışları da dahil edilmiştir.

İNSAN - TABİAT İLİŞKİLERİ VE BÜYÜK ŞEHİRLERİMİZ

Ekrem GÜRENLİ

Ziraat Yük. Müh.
T.B.M.M. Bahçeler Müdürü

Büyük şehirlerde yaşayan insanlar arasında, «arzuladığınız mesken tipi nedir?» şeklinde bir anket açılrsa, eminim ki çoğu kimse, «mütevazi de olsa, şehrin sâkin ve havadar bir yerinde, bahçeli, müstakil bir ev» diyecektir.

Bir apartman dairesine başlarını sokmakla kendilerini mesut sayan pek çok ailenin, yakın komşuluk ilişkilerinden doğan mahzurlardan, gürültüden, dışarı bırakmadıkları küçüklerin evdeki hırçınlıklarından veya benzeri şeylerden şikâyet yollu bahsetmeleri, günlük konuşmalar arasında kaybolup gider.

«Cennet» deyince; zümrüt gibi yeşillikler, berrak ve şifalı sular, şakıyan süslü kuşlar, hasılı bir takım tabiat harikaları gelir aklımıza. Benzeri bir tabiat parçası karşısında, iç çekerek «işte, Cennet gibi bir yer» deriz. Bu dünyada da öbür dünyada da böyle bir mekâna kendimizi lâyük görürüz.

Şehir çocuklarının bir köy veya çiftlikteki hayvanlarla, bağ - bahçe ve kırlarla, orada yaşayan çocuklardan daha ileri bir heyecanla ilgilendiklerini görmesiniz bile tahmin edebilirsiniz.

Tatillerde, tabii güzellik ve imkânları bol yerlere akın edenlerin çoğu, büyük şehirlerde yaşayan insanlar değil midir?

İşte bütün bunların gerçek sebebi, aslında TABİAT'ın bir parçası olan İNSAN'ın Tabiat'tan, onun güzellik ve imkânlarından önemli derecede mahrum kalışıdır. Asrımızda, bilhassa büyük şehirlerde yaşayan insanların tabiat'la ilişkileri iyice tahdit edilmiş durumdadır. Lâkin ne yazık ki, insan hayatını tabii yaşama imkânlarından böylesine mahrum bırakan gene insanın kendisi olmuştur.

Hayvanlar Âlemi içinde akıl ve idrâk sahibi yegâne yaratık olan İnsanoğlu, var olduğu gündüberi tabiat'tan devamlı faydalandığı ve çevresindeki tabii varlıkları durmadan harcadığı halde, pek az şey geri ödemiştir.

İlk devirlerde, insanların basit ihtiyaçlarından doğan maksatlarla TABİİ FİZYONOMİ'ye yaptıkları müdahalelerin, tabiat'ın kendi kendini yenileme ve onarma gücüne bir tesiri olmamıştır. Fakat insanlar ve ihtiyaçları çoğaldıkça, teknik imkânların gelişmesine de paralel olarak, şehirleşme, endüstri, ziraat gibi kültürel hareketlerden doğan müdahaleler, zamanla, hayatı devam ettirme çabasının tabii sonucu olmaktan çıkarak, tabiat'ı sömürücü ve tahrip edici olaylar halini almağa başlamıştır. Neticede onarma gücü zayıflayan tabiat, insanların bitmeyen ihtiyaçlarını yardım görmeden karşılayamayacak duruma düşmüştür.

Kayaları oyarak kendine yuva açan ilkel insanın müdahalesi ile, dağları devirerek şehirler kurabilen yirminci asır insanının müdahalesi mukayese kabul eder mi?

Nesli tükenen bitki ve hayvan türleri, aşınma ve taşınmalarla kemirilen arazi parçaları, durmadan yok olan TABİİ PEYZAJ'ın en önemli güzellik unsuru bitki örtüsü... Bütün bunlar, başlangıçta kendini cömert bir tabiatın kucağında bulan insanoğlunun mirasyediliğinin birer sonucu değil midir?

Bozulan TABİİ DENGE yüzünden insan hayatını tehdit eden tehlikelerin önemini hiç değilse bir noktada idrâk eden ileri milletler, tabii varlıkları daha akıllıca kullanmağa başlamışlardır. Kültürel hareket ve gelişmelerde temkinli olmak, mecburen açılan yaraları hemen onarmak zorunluluğunu duymuşlardır. Bilhassa şehirleşme hareketlerinden doğan aksaklıkları azaltabilmek için sonu gelmeyen, fakat ciddi çalışmalara koyulmuşlardır. Her şeyden önce ŞEHİRCİLİK'in, İnsan - Tabiat ilişkilerini tabii bir denge içinde düzenlemek, olduğu inancına ulaşmışlar ve bu dengenin kurulmasında ORGANİK BÜNYE'nin önemli bir faktör olduğunu peşinen kabul etmişlerdir. Bunun için de PEYZAJ MİMARİSİ denen san'at kolunun prensip ve tekniğine dört elle sarılmışlardır. Ev bahçelerinden tutun da okul ve hastahane bahçelerine, bulvar yeşilliklerinden çeşitli spor ve sosyal park alanlarına, botanik bahçelerinden zooloji bahçelerine kadar, çeşitli ve başarılı peyzaj çalışmalarına girişmişler, hatta şehirlerin uzak ve yakın çevrelerinde «rekreasyon sahaları», geniş çapta «milli park»

ve «tabiatı koruma sahaları» tesis etmişlerdir. Böylece hem tabii fizyonomi'nin onarılması ve korunması, hem de insanların muhtaç oldukları tabiat'tan büsbütün kopmamaları sağlanmak istenmiştir.

Ama bütün gayretlere rağmen en ileri memleketlerde dahi şehirleşme hareketlerinden doğan aksaklıklar tamamen giderilememiştir. Hâlâ çaresizlikler içinde kıvranan uzmanlar ve ihtisas komisyonları vardır oralarında.

İleri memleketlerde durum bu iken, biz hangi noktayız acaba? Bu sorunun cevabı oldukça acıklıdır. Bana göre biz topraklarımızda, adeta İlkel İnsan'ın saflığı ve umursamazlığına benzer bir tutumla feci bir akıbeta doğru ilerlemekteyiz.

Alınan tedbirlere kıyasla çok süratli bir gelişmeye maruz kalan büyük şehirlerimizde yaşayan insanlar, tabii ve zaruri ihtiyaçlarını karşılayan imkânlardan yoksun, sıkışık bir yerleşme düzeni içinde adetâ ezilmektedirler. Trafik düzensiz, gürültü çok, hava kirli hatta zehirlidir. Su sıkıntısı çekilmektedir. Sıhhi olmayan mesken tipleri türeyip durmaktadır. Arsa spekülasyonu ve inşaattaki anarşi malumdur. Ortaklaşa faydalanılması gereken tabii imkânlar tahdide uğramakta, daha doğrusu İnsan - Tabiat ilişkileri yok olmaktadır. Bütün bunların sonucu olarak kazalar ve hastalıklar artmakta, ruhen dengesiz insanların sayısı ve cinayetler çoğalmakta, enerjisini olumlu yönde harcama imkânı bulamayan gençlerde kötü alışkanlıklar belirmektedir.

Modern saydığımız en genç büyük şehrimiz Ankara'da bile, nüfusun % 60'ının gecekonduarda yaşadığı söylenmektedir. Buralarda yaşayan çocuklardan en az yarısının zekâ ve vücut gelişmesi yönünden geri kaldığını, verem ve tifo gibi hastalıkların arttığını öğrenmekteyiz. Devlet Plânlama Teşkilâtı yetkilileri, toplumun ruh sağlığının gürültü, trafik düzensizliği, park ve çocuk bahçelerinin yetersizliği yüzünden kötü etkiler altında bulunduğunu belirtmişlerdir.

Elbette ki bu, doğru bir teşhistir. İleri memleketlerdeki şehirlerde nüfus başına düşen 10-40m² çeşitli yeşil saha yetersiz görülürken, bizdeki büyük şehirlerde bu miktar 1-3 m² kadardır. Bu basit karşılaştırma dahi büyük şehirlerimizdeki organik doku ve dış yaşama imkânlarının kısırlığını, insan hayatı ve ŞEHİR PEYZAJ'ına verdiğimiz önemi göstermeğe kâfidir.

Bundan, şehirciliğimizin plânsız yürütüldüğü sonucu çıkarılmamalıdır. Bilâkis plân çoktur elimizde. Her seferinde geleceğe ait tahmin hesapları kısa zamanda altüst olduğundan, bu hesaplara dayanan projelerin de yeniden yapılması gerekmiştir. Bunun en önemli sebebi büyük şehirlere olan göçlerdir tabii. Meselâ 1929 tarihli Ankara İmar Plânı 50 senelik gelişme ve 300 bin nüfusa göre yapılmışken, daha 16 yıl içinde nüfus 900 bini buluvermiştir. Ve 1965 te yeniden bir plânın yapılması gerekmiştir.

Bizi bu yazıyı yazmaya zorlayan, insanlarımızın tabii yaşayışları ile yakından ilgili olan çeşitli ve mahdut yeşil alanların, bilhassa büyük şehirlerimizde, ciddi bir tehdit altında bırakılmasından doğan endişemizdir. Bahçeli iskân yerleri olarak plânlanan semtlerin genç yeşillikleri dahi, adetâ bitişik ve çok katlı bina inşaatları altında can verip dururken, gelecek nesiller, taş ve beton yığınları içine hapsedilmiş mahkûmlarımız olarak gözlerimizde canlanıyor.

Sebepler ve şartlar ne olursa olsun, artık bu anarşiye bir son ve peyzaj çalışmalarına da bir yön vermemiz lâzımdır.

Şehirlerde yeni bir mekân plânlaması

Çatı Bahçeleri

Doç. Dr. Günel AKDOĞAN

A.Ü. Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarisi Bölümü
Öğretim Üyesi

Son yıllarda, bütün büyük şehirlerde, açık saha rezervleri gün geçtikçe çeşitli şehircilik kullanışları (iş yerleri, sanayi yapıları, okul, hastahane, trafik hizmetleri v.b.) lehine azalmaktadır. Özellikle bizde, çok zorlayıcı bir sebep olmadan da adatâ silinip süpürülmektedir. Açık sahalar ve özellikle YEŞİL SAHALAR'ın şehrin yapısına estetik ve fonksiyon yönünden çok önemli katkıları vardır. Şehirlinin sağlığına, zehirli gazları, tozları emme, gürültüyü azaltma, havayı temizleme, gölge temini gibi görevlerle doğrudan doğruya etkili olurken; formları, çizgi özellikleri, renkleri ve tertip şekilleriyle, şehirlinin ruh sağlığında da çok önemli rol oynarlar. İnsanların tabiate olan özelemlerini kısmen de olsa dindirmeğe, açık hava eğlence ve dinlenme ihtiyacını temine yardımcı olurlar. Bütün bu görevlerin dışında, şehir mekânında yapı gurupları arasındaki bağın ve kitle - boşluk oranının ideal bir şekilde kurulmasını sağlarlar. Cansız yapılara gölgeleriyle hareket ve ölçüleriyle de nisbet kazandırır. En az yukarıda sayılan fonksiyonlar kadar önemli diğer bir hizmetleri de, mikroklimatik etki yaratmalarıdır.

Şehir ve şehirli için önemini kısaca belirtmeğe çalıştığımız yeşil sahaların gittikçe yerlerini cansız yapı kitleleriyle değiştirmesi ve şehirlerin kuru ve katı mekân birliklerine dönüşmesi, halkın moral olduğu kadar fiziki yönden çöküntüsünü sonuçlandırmaktadır. Bütün bu nedenler ise, şehir plâncılarını bazı hal çareleri aramağa zorlamaktadır.

Gittikçe artan şehir nüfusu ve şehrin merkezinde yer alması gereken yapı gurupları ve bununla ilgili olarak yükselen arsa fiyatları, şehir plâncılarına her şeyden evvel, şehir mekânını yatay ve düşey yönde en iyi tarzda değerlendirme zorunluğu getirmektedir. Dolayısıyla, şehirci bir taraftan mekânı ekonomik kurallara en uygun tarzda kullanmak, diğer taraftan şehrin bütün fonksiyonlarını yerine getirecek bir plânlamanın esaslarını tesbit etmek durumundadır. İşte bütün bu nedenlerle, arazi kul-

lanışında birden fazla hizmeti bir araya getirmek; ikâmet, endüstri, ticaret, trafik, rekreasyon gibi kullanım birlikleri arasında bazı uygun kombinasyonlar yapmak suretiyle konuya bir dereceye kadar hal çaresi bulmak mümkün olmaktadır. Örneğin, açık hava rekreasyon tesisleri ve yaya trafiğini telif edecek bir tertip bulunabildiğinde, şehir merkezinde, alan itibarıyla büyük bir yüzde tutan kısımlar, yer seviyesinden farklı bir düzlemde ve çatılarda plânlanabildiğinde, diğer şehir kullanışlarına daha fazla bir yer ayırımı yapmak mümkün olabilecektir. Aynı şekilde, geniş açık sahalara ihtiyacı olan müesseselerin ve örneğin okulların bütün park ve oyun sahaları ile diğer binaların çatılarında ve özellikle yer seviyesinin altında inşa edilen oto parkların çatılarında yer alması mümkün olabilecektir.

Şehir mekânının plânlanmasındaki bu yenilikler, çatıların eski kullanım ve görünüşlerini tamamen değiştirmektedir. Artık çatılar bir takım ısıtma ve havalandırma bacalarının, bo-

● Babil'in ASMA BAHÇELERİ'ne ait temsili bir resim: 19 cu Asırda yapılmıştır. Konstrüksiyon malzemesi bakımından hatalı olmasına rağmen, büyüklük ve lüksü hakkında fikir vermektir.

ularının su ve diğer çeşit depoların sergilen-
diği asab bozucu mekânlar olmaktan çıkarıl-
maktadır.

Çatı bahçeleri ilk defa 20 ci asırda şehir-
leşme hareketlerinin sonucu, mekân kıtlığı ne-
deni ile ortaya çıkmış formlar değildir. Daha
ilkçağ medeniyetlerinde şehircilik ve bahçe
sanatı çalışmalarında yer almıştır. Tarihi ka-
yıtlardan, saksı ve çeşitli kaplar içinde bitki ye-
tiştirerek teras bahçeleri tesisini eski Yunanlı-
lar'a borçlu olduğumuzu öğrenmekteyiz. Daha
sonraları Roma'lılar da bu fikri benimsemişler
ve gittikçe kalabalıklaşan Roma şehrinde a-
partman tarzındaki yapılarda yaşayan halk,
balkon ve teraslarında bahçe tesisine başlamış
ve böylece yeşil saha özlemini kısmen gider-
miştir.

Pompei ve Herculeneum gibi villa şehirle-
rinde de nüfus yoğunluğunun artması, bahçe-
leri küçük peristillerin dışına taşırılmış, porti-
kus ve peristillerin çatıları da bahçe şeklinde
düzenlenmeğe başlanmıştır. Asur ve Babil'de
de «asma bahçeler» olarak isimlendirilen bah-
çeler Zigurat fikrinden ilham alarak gelişmiş-
tir. Nebuchadnezar tarafından İranlı karısı için
yaptırılmış olan asma bahçe, dünyanın yedi
harikasından birisi olarak ün salmıştır.

Çatı Bahçelerinin Plânlama Prensipleri

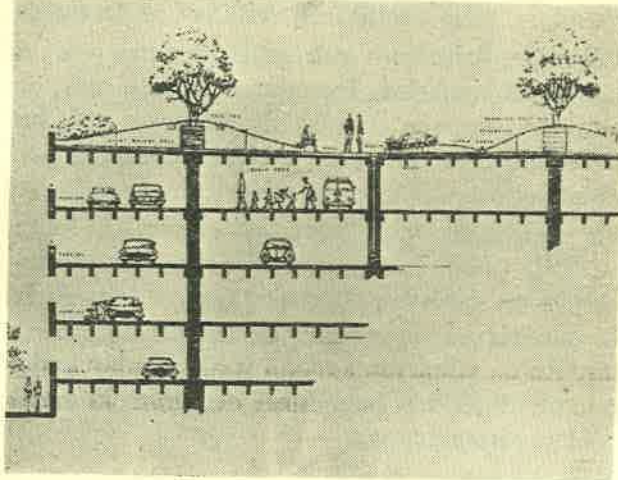
Günümüzde çatı mekânının çeşitli şehirci-
lik gayelerine hizmet edecek tarzdaki gelişi-
minde, teknolojik buluşların önemli rolü ol-
muştur. İnşaat tekniğindeki yenilikler, özelli-
kle izolasyon maddelerinin ortaya çıkması, ağır-
lık vermeyen sentetik kaplama, döşeme mater-
yalleri, hattâ toprak karışımları, bu tarz me-
kân kullanımının süratle yayılmasını sağlamış-
tır.

Çatı bahçeleri yer seviyesinden aşağıda o-
labileceği gibi, yer seviyesinde veya daha yük-
sekte tesis edilebilir. Bazan birkaç yüz metre
yükseklikteki bir yapının çatısında da yer ala-
bilir. Bitkili veya bitkisiz tertip edilebilir.
Plânlama nedenleri bazan tamamen görünüş
yönünden ele alınabilir. Özellikle, gökdelenle-
rin inşa edildiği, yaya ve oto trafiğinin yer se-
viyesinden yukarıya kaldırıldığı büyük modern
şehirlerde alt seviyelerde kalan çirkin, çıplak,
kirlili görünüşlü çatıların yeşil olarak tanzimi,
bir zorunluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu,
özellikle şehirlinin fiziki olduğu kadar ruh sağ-
lığı yönünden de gereklidir.

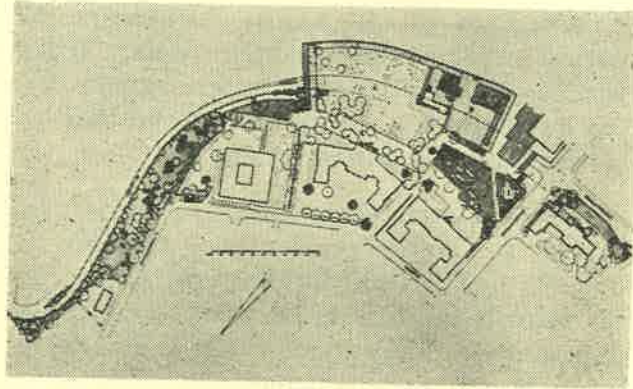

● KAISER CENTER

Çatı bahçesinin yüksek bir binadan genel görü-
nümü (Oakland - California).

● Kaiser Center'in çatı bahçesi : Beş katlı garajın
kesiti ve taşıyıcılar üzerine yerleştirilmiş olan büyük
ağaçlar.

● GROSSE SCHANZE

Merkez İstasyon Binası Çatı Bahçesi (Bern) plâ-
nı eski Üniversite binalarının önünde ve istasyonun
çatısındaki bu geniş alanda; geniş çim sahalara, çö-
cuk oyun bahçeleri, gezinti yeşillikleri, restoran v.b.
tesisler yer almaktadır.

Diğer taraftan bir çok hallerde esas plânlama nedeni, şehirliye kaybettiği açık ve yeşil sahaları kısmen de olsa iade etmektir. Bu durumda, rekreasyon gayesine hizmet edecek çatıların plânlanmasında bazı aktif oyun sahaları ile (tenis, voleybol, basket v.b.) güneşlenme, kitap okuma, dinlenme gibi pasif rekreasyon alanları da dikkate alınmalıdır. Bilhassa yoğun iş ve çarşı merkezlerinde bu gibi alanlara ihtiyaç son derece fazladır. Küçük meydan parkçıklarının yeterli veya hiç olmadığı durumlarda, çatı bahçeleri bu fonksiyonu yerine getirebilir.

Çatı bahçelerinin plânlama nedenleri arasında bazan birinci derecede önemli yeri yaya trafiği konusu alabilir. Bu gibi hallerde ikinci derecedeki kullanışlara yer vermek ve mümkün olduğu kadar yoğun bir kullanım plânı çizmek gerekir.

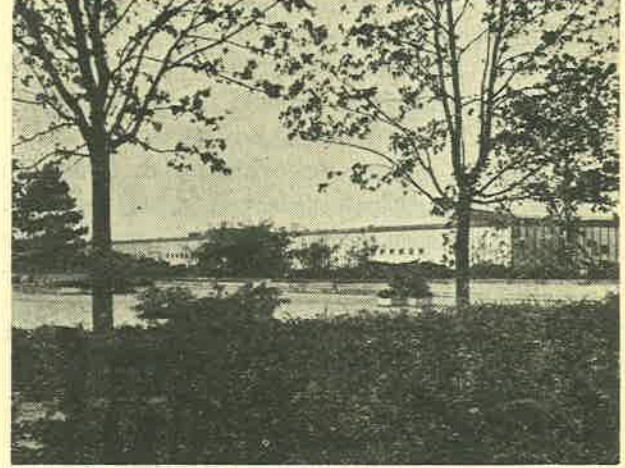
Çatı Bahçelerinin Konstrüksiyonuna Ait Esaslar

Çatı bahçelerinin konstrüksiyonlarında, tabii zemin üzerinde tesis edilen bahçelerden farklı bazı problemlerin olduğunu unutmamak gerekir. En önemli konular; izolasyon, drenaj ve çatıya yüklenilecek ağırlıktır. Bunun dışında, kullanılacak toprağın özellikleriyle verilecek derinlik de bir takım faktörlerin etkisiyle değişecektir. İklim şartlarının bu konuda en büyük rolü oynadığı muhakkaktır. Sulama konusu da normal bahçelerdekinden farklılık gösterir. Çatı mekânında günlük ısı değişiminin daha fazla ve buharlaşmanın da özellikle rüzgâra maruz kalma ve ısı birikimi nedeniyle, daha şiddetli olduğunu hesaba katmak gerekir.

Bugün Amerika ve Avrupa'nın bir çok büyük şehirlerinde, sadece bazı binaların çatılarında yer alan küçük bahçeler değil, 10 - 15 dekar saha kaplayan geniş parklar da yüksek katlı bina blokları üzerinde yer almaktadır. Terzip ve konstrüksiyon bakımından bazı özellikler göstermesi ve fikir vermesi yönünden iki büyük çatı bahçesinin detaylarını vermek yerinde olur kamsındayım :

KAİSER CENTER'in ÇATI BAHÇESİ (California Oakland) Amerika'daki en geniş çatı bahçesi olan bu park, yoğun bir iş merkezinde, beş katlı bir garajın çatısında inşa edilmiştir. Geniş çayır alanları, gezinti yolları ve 800 m²'lik su sathı, büyük ağaçları ile bir şehir parkı karakterindedir. Bahçenin drenaj problemi çatı betonunda halledilmiştir. Ayrıca her iki taşıyıcı sütundan birisinin içinden geçen bir

boşaltma sistemi kurulmuştur. Beton zemin üzerinde yer alan 10 cm kalınlıktaki çakıl tabakası da drenaja yardımcı olmaktadır. Taşıyıcı sütunlar arasındaki ölü ağırlık M² ye 600 kg olarak hesaplanmış, taşıyıcılar üzerinde ise m² ye 7500 kg ağırlık geleceği düşünülmüştür. Bu bakımdan çatı üzerinde kullanılacak cansız ve canlı malzemenin seçiminde ve tertibinde çok

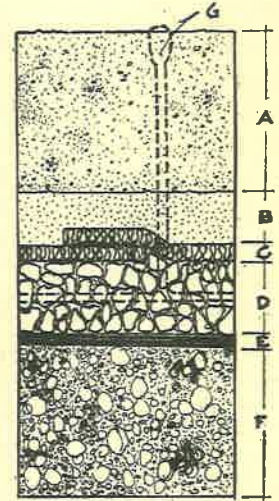

● GROSSE SCHANZE

Çatı bahçesinde tamamen yeni inşa edilen bina ve tesis edilen yeşilliklerin bir kısmı. Özellikle büyük ağaçlar ve dekoratif yer örtücü bitkilere önem verilmiştir.

● GROSSE SCHANZE

Çatı bahçesinde konstrüksiyon detayı : A. Toprak tabakası, derinliği 10 - 15 cm arasında değişir, B. 10 cm. turba tabası, C. Vetroflex — cam elyaftı, D. 10 cm. kalınlıkta çakıl blokaj, E. Koruyucu sıva ile izolatör tabakası, F. Zemin betonu, G. Sulama tesisatı.

dikkatli davranılmıştır. Şöyle ki; çayır alanı ihtiva eden kısımlarda 15 cm kalınlıkta bir üst toprak tabakası kullanılmış ve toprağın büyük bitkiler için tepelenmesi gereken belirli yerlerde, tahta kasalar içinde askari 90 cm. derinlikte, hafif özellikte bir toprak karışımı, sun'i gübre karıştırılarak kullanılmıştır. Diğer taraftan ağırlıktan tasarruf gayesiyle, sünger karakterindeki taş, sun'i taş ve hafif tuğlalara yer verilmiştir. 6-7 m. Boyunda 42 adet büyük ağaç, özellikle taşıyıcılar üzerine yerleştirilmiştir (her biri ambalajı ve toprağı ile birlikte 3 ton ağırlıktadır). Sübtropik iklim şartlarında barınan ve son derece dekoratif olan türlerden **Magnolia grandiflora**, **Quercus suber**, **Arbutus unedo**, **Acer palmatum**, **Pitosporum undulatum**, **Prunus serrulata**, **Olea Euopea** kullanılmıştır. Tür seçiminde, kazık köy yapmayan çeşitlerin tercihinde önemle durulmuştur. Bahçe otomatik bir yeraltı sulama sistemi ile sulanmaktadır.

GROSSE SCHANZE - MERKEZ İSTASYON BİNASI ÇATI BAHÇESİ (İsviçre-BERN)

Evvelce de geniş bir park olan bu alanda, şehir gelişme plânında, demiryolları tesislerinin yer alması ön görülünce, Bern şehri halkının tepkisi çok büyük olmuştur. Şehir plâncıları ve idarecileri halkı ancak, istasyon ve tesislerini kısmen yer altında hallederek ve çatıyı da aynı genişlikte bir park olarak kullanışa arz etmek şartı ile razı edebilmişlerdir.

İsviçrenin en büyük çatı bahçesi olan ve ünlü peyzaj mimarı N. W. LEİCHTİİ tarafından tesis edilmiş olan bu çatı bahçesinde uygulanan konstrüksiyon metodu, Avrupa'da bir çok bakımlardan ideal sayılmakta ve kullanılmaktadır. Şekilde görüldüğü gibi 150 cm de 2,5 cm eğilimli çatı izolasyonu üzerine 10 cm kalınlıkta 2 - 5 cm çapındaki yuvarlak çakıllardan bir tabaka yayılmıştır. (Çakıl yerine sivri, keskin köşeli blokaaj taşı kullanıldığında, sivri uçların izolâtörü tahrip etmemesi için bir koruyucu sıva gereklidir. Bilhassa çok büyük çatı bahçelerinde ve ağır aletlerin çalıştığı durumlarda bu koruyucu sıvanın kullanılması şarttır). Çakıl katının üzerine 2-2.5 cm kalınlıkta ve hasır dokusunda cam elyaf (**vetroflex**) serilmiştir. Bu bir ısı izolâtörü olduğu kadar, top-

rak zerrelere çakıllara karışmasını ve dolayısıyla drenaj görevini bozmasını önlemeye yarar. Bunun üzerine 5 - 10 cm derinlikte bir turba (peat) yayılır. Nemin korunmasında bu tabakanın önemli rolü vardır. Turba katının üzerine çayır alanlar için 10 cm, otsu veya çalı bitkileri için 50-60 cm ağaç ve ağaçcıklar için 75-135 cm kalınlıkta olmak üzere kumlu-tınlı bir toprak tabakası yayılmıştır. Bu tabakaların yayılması şeritler halinde yapılmış ve böylece gerek izolasyonun, gerek cam elyafının zarar görmesinin önüne geçilmesi sağlanmış, ayrıca toprak tabakasının da sıkışmasına engel olunmuştur. Toprak derinliğinin az olması zorluğu olduğu hallerde, bitki türlerinin seçiminde de çok dikkatli davranmak, ayrıca sulamaya da o derece önem vermek gerekir.

Çatı bahçelerinin konstrüksiyonlarında yüklenecek ağırlığın dikkatle ayarlanması gereklidir. Döşeme materyalinin seçiminde yeri ne göre hafif tuğlalar, delikli beton döşeme taşları, sünger yapılı çakıllar ve ahşap elemanları kullanmak yerinde olur.

Ayrıca sadece su aynası görevini yapacak olan havuzlarda, derinliği çok az tutmak (10 cm derinlik bu gayeye hizmet edebilir) ve canlıların yaşayacağı havuzlarda (balık ve bitki) bunların yaşayabileceği derinliği muayyen kısımlarda verip, diğer kısımları gene az derin yapmak, ağırlık bakımından alınacak bazı tedbirler arasındadır.

Plântasyonda da bu hususa önem vermek gerekir. Bilhassa derin toprak isteyen bitkilerin dikileceği kısımların, binanın taşıyıcılarına rastlamasına özellikle dikkat etmelidir. (Tıpkı tarihi **Babil Asma Bahçeleri** nde olduğu gibi).

Şehrin bazı yoğun kısımlarındaki çatı bahçelerinde, baca gazlarını tesirsiz hale getirmek için tedbirlerin alınmadığı durumlarda, gazlara dayanıklı bitkileri seçmek gerekir. Ayrıca ekstrem sıcakların ve dolayısıyla buharlaşmanın normalden fazla olduğu bölgelerde, dolayısıyla sıhhatli bir bitki örtüsü elde etmek imkânlarının hemen hemen olmadığı hallerde, tertipte cansız materyale daha fazla yer vermek yerinde bir tedbir olur.

Bir kavramı tanımlama denemesi

AÇIK HAVA REKREASYONU

Özdoğan AKTAR

Ziraat Y. Mühendisi
Orman Gn. Md.
Millî Parklar Dairesi

— «Bak bugün hava ne güzel güneşli, bebeği şöyle arabasıyla parka götürüp gezdirsen, sen de açılırsın»

— «Öff... bu ders te amma uzadı, zil bi çalsa da teneffüse çıksak»

— «Bu şehir de çekilmez oldu artık, bu hafta sonu ne yapsak acaba, nereye gitsek?»

— «Geçen bayram tatilinde güneye inmiştik. Şimdi yıllık izinimi ipe çekiyorum, sâkin bir yerde herhalde kendime gelirim.»

— «Şu pis havadan ve gürültüden öyle bıktım ki, geçen Pazar, soğuk demedik, çamur demedik... Gölüne gittik. Ördekler de bir lezetliymiş ki»

— «Yaylaya göçmüyorsunuz mu Elif Nene? Sıcaklar da eyicene bastırıyor, it dayanmaz»

— «Hastanızı klinikten çıkardıktan sonra, şöyle bir iki ay, havası suyu sağlam, ağaçlı, ormanlı bir yerde dinlendirirseniz başka ilâç veya rejim gerekmez».

Gerçeğin yüreğinden kopan bu yakınlıklar ve aynı konuda her gün konuştuğumuz bunlara benzer benzemez niceleri... süregelen hemen hemen birbirinin kopyası günlerin yarattığı psişik tansiyonumuzun gösterge ibresi, kırmızıyı vurmaktan yeşil bölgeye düşürebilmek için vardığımız yargılar... Ekmek ve kalmama diyerek didinmenin, bir noktadan sonra, anlamsızlaştırdığı ve keçi boynuzu örnek kuruttuğu günlerimize biraz şeker ve insanca renk katabilmek için can havliyle uzandığımız kapılar ve ardında arzuladığımız eğlence yerleri veya dinlenmek ve eğlenmek için gözlabildiğine doğa. Doğurgan doğa ve çeşit çeşit, renk renk olanaklar.

Yaşı, geliri, kültürü, eğitimi ne olursa olsun, bütün insanların kendi düzeylerinde gereksindikleri bir nesne var : dinlenmek, eğlenmek, hergünkü çevreden uzaklaşmak, bir başka türlü nefes almak. Buna batı dillerinde tek sözcükle : «**Recreation**» rekreasyon deniliyor. Ne yazık ki, güzel Türkçemizde aynı kavramı tek sözcükle açıklayabilen bir karşılığı yok.

Bu bakımdan rekreasyon derken, ne kastettiğimizi belirtmekte, rekreasyonu tanımlamakta yarar var :

İnsanların, görev ve benzeri çalışma zamanları dışında, yaşamak için mutlaka yapmak zorunda olmadıkları, fakat kişiyi hayata bağlayıcı ve yaşama süre-

sini arttırıcı özellikleri dolayısıyla kendisine, topluma ve insanlığa yararlı sonuçlar doğuran, dinlendirici veya zevk verici eylemleri yapmak veya böyle eylem ve olaylara katılarak, ruhen ve bedenen (özellikle sinir sisteminin) canlılık kazanmasına rekreasyon denir.

Bu tanımlamadan da anlaşılacağı üzere, aslında konunun kapsamı bir dergi makalesine sığmayacak kadar geniştir. İnsanlık tarihi kadar eski olduğu şüphe götürmeyen dinlenme ve eğlenme kavramının tarihsel gelişimini, bu konuyla ilgili akademisyen ve araştırmacılara bırakalım.

Rekreasyon, uygarlığın tasarlanandan daha hızlı gelişmesi ve insanoğlunun, modern uygarlık koşullarının yarattığı yetersiz yörede cendereye alınmasıyla birlikte önemini arttırmıştır. Geniş kitlelerin rekreasyon istekleri ve özellikle açık havada dinlenmek ve eğlenmek amacıyla doğaya açılmaları, yeni plânlama, yatırım ve işletme sorunları doğuragelirken, rekreasyon, uygulamalı bir bilim dalı olarak ortaya çıkmıştır. Ve yıllardan beri de modern ülkelerin yüksek öğretim kurumlarında, bilimsel araştırma ve eğitim konusu olarak kişilik kazanmıştır. Biraz bildiğim kadarıyla, bugün Amerika Birleşik Devletlerinin belli başlı üniversitelerinde, geniş kapsamlı ders programlarıyla Rekreasyon Kürsüleri, hatta uzmanlık ve Doktora veren Enstitüler oluşmuştur.

Sorunun giderek insan sağlığı ve ülke ekonomisi açılarından büyük önem kazandığını dikkate alan A. B. D. Sağlık Bakanlığı ve açık hava rekreasyonu sahalarının sahibi, plânlayıcısı ve işletmecisi olan örgütler, plânlama ve işletme için temel ilkeler, kurallar ve ölçüler koymuş, yasa ve yönetmeliklerle bunların uygulanmasını sağlamıştır.

Artık istiyoruz ki, yeryüzünün en eski uygarlıklarını yaşamış, dünyanın en eski modernleşen ülkesi ve bugün modern dünyanın ileri yönde uçuş pistine oturmuş, gerekli ekonomik ve toplumsal aşamalar için sıçrama rampasının en ucunda yerini almış Atatürk Türkiye'sinin Üniversiteleri, ilgili fakülteleri, rekreasyonu her yönüyle işleyen kürsüler, enstitüler kursunlar. Hızla kalkınmaya niyetli bir ülke isek, asla ihmal edilmemesi gereken bir sorun bu : Çalışmalarımızdan yüksek verim ve sürekli randıman almak istiyorsak.

İnsanlarımızı çalıştırdığımız oranda dinlendirmemiz gerekmezmi?

Bütün sorun, yorgun insanın bir noktada günlük hayatın akışına dayanamıyarak, sinirsel yapısında başlangıç noktasına dönebilmek, kendi normal varlığına tekrar sahip olabilmek arzusundan doğmaktadır.

İnsanoğlu doğar doğmaz, doğal ve toplumsal dünyanın soyut ve somut öğelerinin etkisine girer. Doğal koşullardan oldukça ayrılmış yapma bir habitat içinde giydirilir, örtüler altında yatırılır ve hava akımlarından uzak kuytulara insanca barındırılır. Bulunduğu yere göre, günün belli saatlerinde güneş alan veya hiç almayan, ailesinin anlayışına göre havalandırılan veya hiç havalandırılmayan bir mekân düzeninde yaşamaya alıştırılır. Evinde aile üyelerinin sayısına göre kendisine düşen kullanma sahasının yüzölçümü bellidir; aynı oran yurt çapında da sınırlıdır.

Dokuz ay on günlük insanın ilk ağıtımdan, sevenlerini ağlatarak toprağa verinceye kadar, gidererek artan yorucu ve bıktırıcı ortam ve sorumluluk etkenleri altındadır. Bu etkenler, kendisini bilinçli veya bilinçsiz ağlatma düzeyine varırken, dinlenme ve eğlenme olanaklarını arar veya toplumun bunu ona sağlama zorunluğu doğar.

Genellikle beş - altı yaşından sonra kişiyi, organik ve ruhsal yapısına göre «büyük» sayılabilecek «sorunlar» la dolu bir ömür bekler. Dersler, sınavlar, çıraklık, kalfalık ve azarlamalardan sonra ustalık, karnı tok sırtı pek bir yaşam için çırpınmalar, ortama üstün gelme ve beka «survival» savaşı ... Aile kurma, çocuk yetiştirme, ulusal görevler, görevler ... sorumluluklar ... Ve çalışan bünye ve ruh yorulur. İnsanın mutlu varoluşunda yapısal sağlamlık ve organik rejenerasyon için beslenme ne kadar önemliyse, dinlenme de o derece önemlidir. Üstelik ruh sağlığı ve ruhsal zindelik için dinlenme ve eğlenme, «lâzımı gayri müfarık» beslenmeden de önemli faktörlerdir. İnsan fiziğine ait rahatsızlıkların onarım ve iyileştirilmesi vaktinde ve bilgili eylemlerle olanaklı ise de, ruhsal çöküntü ve sinirsel bozuklukların düzeltilmesi olanaksız veya çok zordur. Organlarımız ayrı ayrı ne kadar sağlam olursa olsunlar, onların yönetimini ve bir biriyle uyumlu çalışmalarını düzenleyen sinirlerimiz bozuk olduğu sürece, bedenimizden fayda beklenemez.

İnsan eliyle yapılan en güçlü motorların bile bir dinlendirme zamanı olduğunu biliriz. Dinlendirmeden çalıştırılan motorlar, normal ömürlerini tamamlamadan hurdaya sevkedilecek veya kısa zamanda büyük ölçüde verimden düşecektir. Çalışan insanların da tatil günleri, dinlenme zamanları, onların verimli çalışmalarını sağlamak gereğiyle konulmamış mıdır?

Aslında rahatı aramak, insanoğlunun yaradılışına işlenmiş, tohumlaşmıştır. Genellikle her işin kolayını ve amaca kestirmeden çıkan yolu aramaz mıyız? Rahatlık, kolaylık, uygunluk... yasemin kokuları getiren sabah meltemi gibi okşamaz mı kulaklarımızı?

Öyleyse rekreasyon, sağduyunun emirlediği bir gereksinme olduğu kadar, belki ondan da çok, düşü-

nen ve konuşan canlıların bir iç güdüsü, «maddenin tabiatında» olan bir istektir.

Bu istek şimdi, yeryüzündeki her şey gibi, büyümüş, gelişmiş, sorun olmuş, plânlanmış, bütçelenmiş, programlanmış, düzenlenmiş ve örgütlenmiştir. Bunları artık Türk Toplumunu için de Türkiye ölçüsünde önermek hakkımız değil mi?

İlkel toplum düzeninden, uygarlığın zirvesine yönelmiş bir ülkede, insanların dinlenme gereksinimleri de uygarlığa paralel ve zirveye yönelmiş bir grafik çizer. Endüstriyel iş hayatının yarattığı otomasyon, arazi spekülasyonlarıyla birlikte gelişen modern şehirleşmenin veya gecekondulaşmanın yan yana ve üst üste yapı kitleleriyle sıkışık yerleşimi, artan otomobillerle sıkışık trafik, artan gürültü, artan dumanlarla kirlenmiş hava, artıklarla kirlenmiş yöre, belediye politikacılarının emirleriyle kirletilmiş yeşil alanlar, temiz havayı perdeleyen blok yapılar, kıscası ilerleyen uygarlıkla (!) birlikte büyüyen sıkışıklar ve sıkıntılar ve tükenen sabır, insanın sessiz ve ıssız doğa adalarında genişleme isteklerinin önemini arttırmaktadır. İnsan fiziğinin ölçülerine göre büyük, geniş, görkemli doğa içinde şöyle derin bir nefes almak, Oh... demek, doyasıya kaygısız. İşte AÇIK HA-VA REKREASYONU.

Kalkınmanın problemlerini, yarattığı sıkışıklıkları, insan yaradılış, varoluş ve yaşamını olumsuz yönde etkileyen sıkıntıları yaşamış ve yaşamakta olan bir ülkenin, kaybettiklerine karşılık kazandığı acı deneyler üzerine konuşan en sorumlu kişilerini dinleyelim :

«1966 da bu ülke (A.B.D.) güç, genlik ve erinç bakımından dünyaya önderlik ediyor, fakat aynı zamanda insan habitatının (yaşama ortamının) azaltılmasında da önderlik etmektedir. En fazla otomobil bizdedir; en çirkin otomobil mezarlıkları da bizdedir. Yeryüzünde en hareketli millet biziz, en çok yağlımlara katlananlar da bizleriz. En çok enerjiyi biz üretiyoruz, en pis, en murdar havayı da biz teneffüs ediyoruz. Fabrikalarımız, bardaktan boşanırcasına üretim yapıyor ve nehirlerimiz en ağır pislik yükünü taşıyor. Satacak en çok mal bizdedir, onların değerini tanıtan — reklâm eden — en çirkin yazıtlar - levhalar - da bizdedir. Bir milletin gerçek değeri - iç büyüklüğü - onun ekonomik göstergelerinden veya vatandaşlarına sağladığı malların kalitesinden çok, yaşamlarının kalitesinde yatar.»

Böyle diyor Stewart L. UDALL, Amerika Birleşik Devletlerinin eski Doğal Kaynaklar Bakanı.

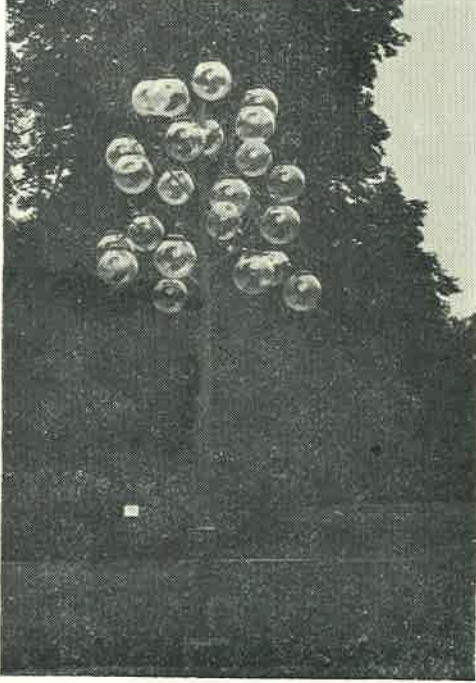
Sonuç olarak ulusal bir isteği, bir uyarma olarak belirtmeyi önemli bir görev sayıyorum :

Rekreasyon, artık ülke yönetici ve plânlayıcılarının da bilmesi, kabullenmesi, önemine değer biçmesi ve plânlama - yatırım örgütlerinde bu konuda uzman çalıştırması gereken uygulamalı bir teknik bilim dalıdır; çünkü, çok yönlü faydalarıyla ulusların sağlık ve mutluluk içinde var oluşlarıyla ilgilidir.

ansiklopedik bilgiler 1

• Şehir içi dış mekân möbleleri

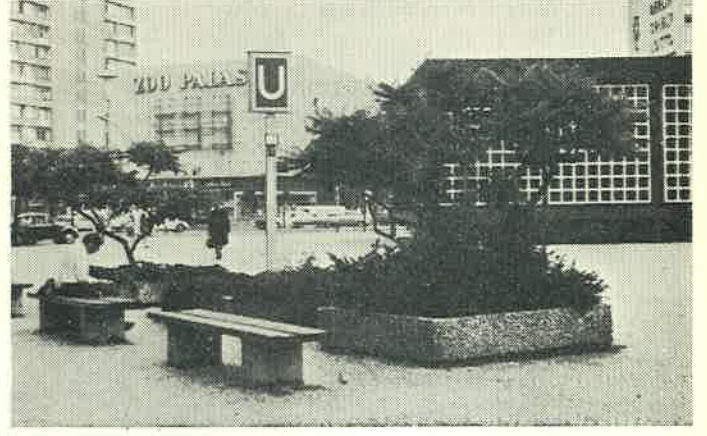
1. Şehir parkında aydınlatma (Stuttgart), 2. Şehir mekânında su (Londra), 3. Çarşıda dinlenme (Batı Berlin), 4. Klâsik - modern (Londra), 5. Çarşıda heykel (Rotterdam), 6. Bisiklet parkı (Hannover).

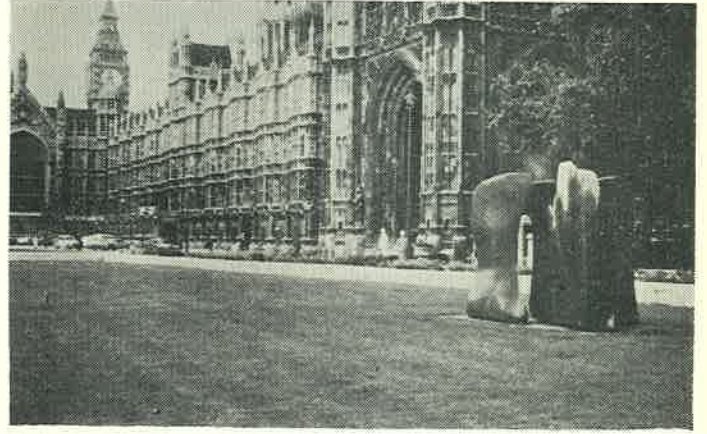
1

2

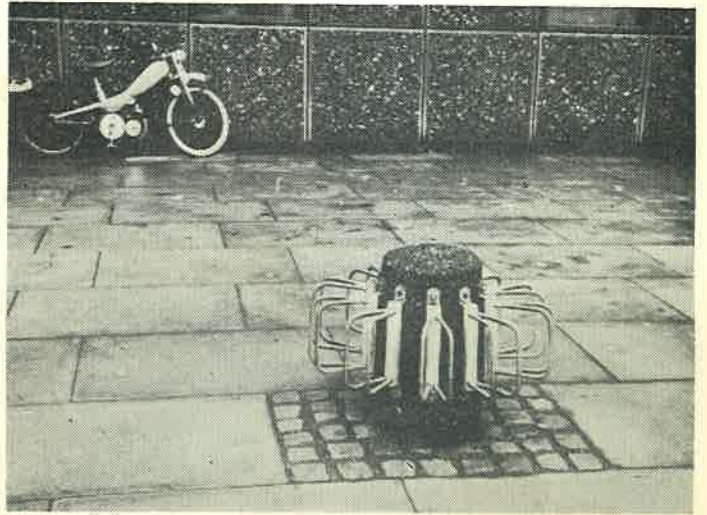
3

4

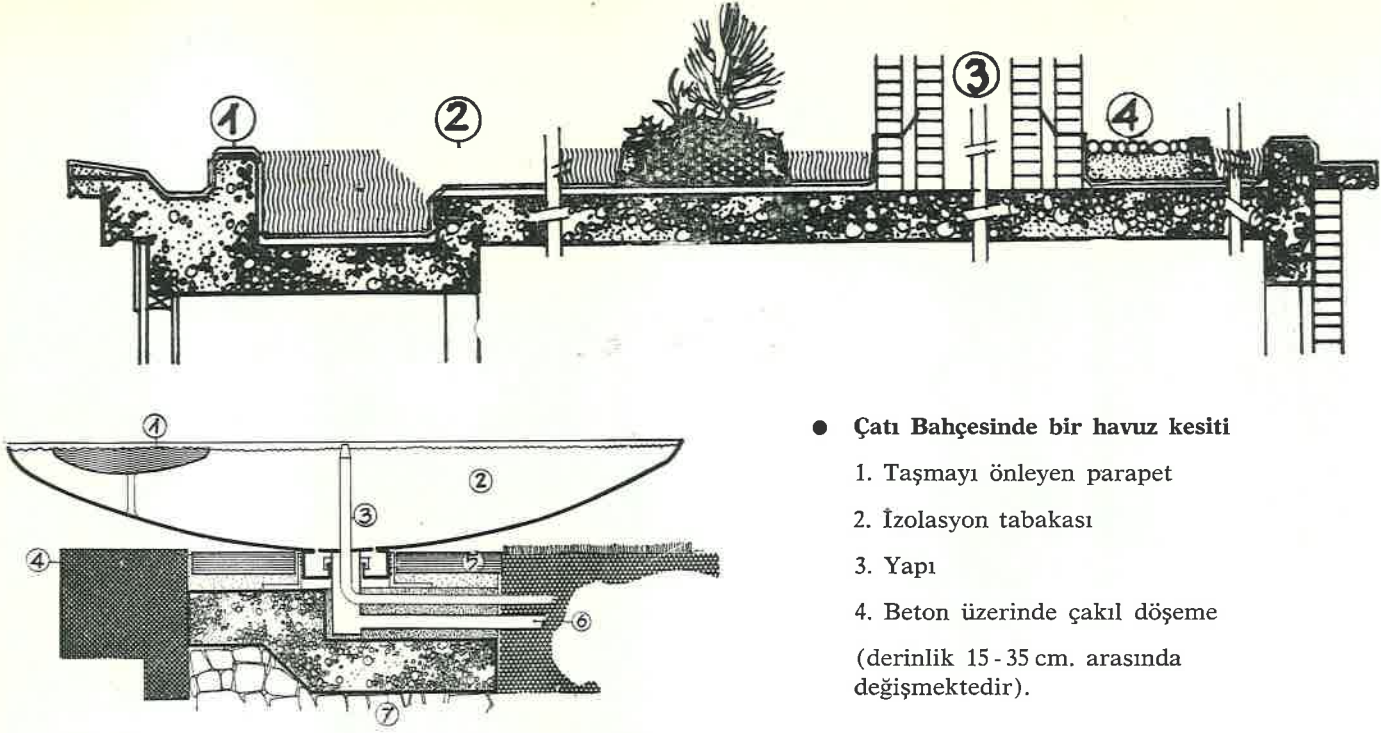

5

6

● KONSTRÜKSİYON
DETAYLARI

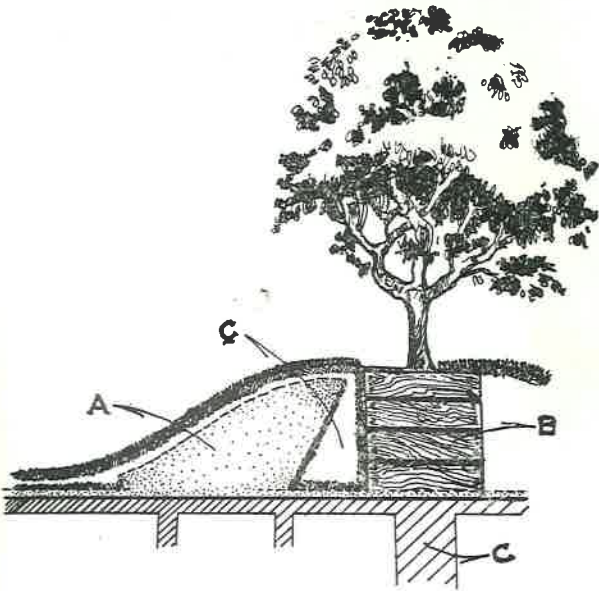

● Çatı Bahçesinde bir havuz kesiti

1. Taşmayı önleyen parapet
2. İzolasyon tabakası
3. Yapı
4. Beton üzerinde çakıl döşeme
(derinlik 15 - 35 cm. arasında
değişmektedir).

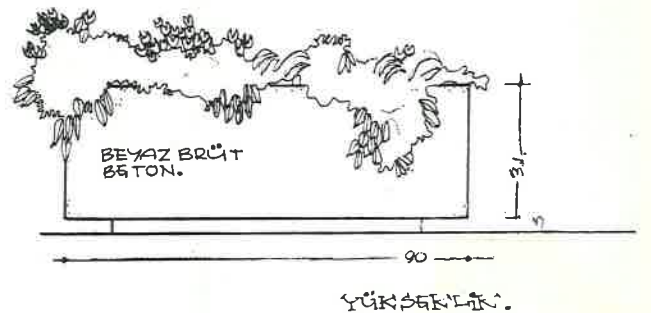
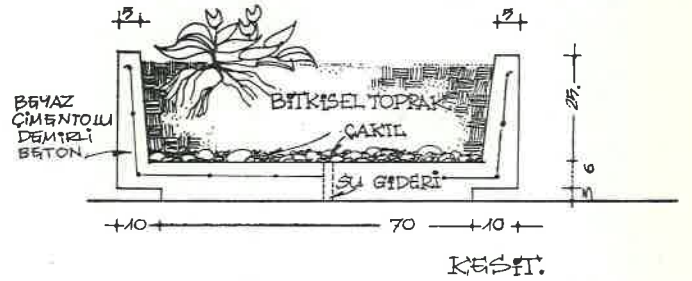
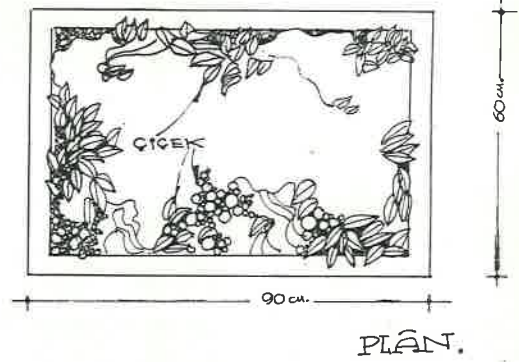
● Bakır havuz kesiti

1. Kuşlar için su çanağı (R = 25 cm.)
2. Bakır havuz (R = 120 cm.)
3. 3/4" lik fiskiye
4. Taş duvar
5. Taş döşeme
6. 1" lik boşaltma borusu
7. Beton (10 cm.)

● Kaiser Center'in çatı bahçesinde yer alan büyük ağaçların dikimi ve çim alanının tesisine ait detay :

A — Hafif özellikte bir toprak karışımı, B — Tahta kasa içinde bitki, C — Taşıma duvarı, Ç — Üst toprak.

● Çatı bahçelerinde beton çiçek kutusu

HUŞ - *Betula* (Lat.) - Birch (İng.) Birke - (Alm.)

Familyası : BETULACEAE

Genel özellikleri: Kışın yapraklarını döken, seyrek taçlı, çok zarif yapılı, büyük ağaç veya çalı formu bitkilerdir. Normal şartlarda 30 m. kadar boylanabilir. Gövde renkleri genellikle beyaz, seyrek olarak kızıl kahverengi olur. Bilhassa beyaz gövde kabuklu çeşitlerde, bitki yaşlandıkça kabuk çatlak ve siyah lekeler gövdeye çok dekoratif bir özellik kazandırır. Dalcıklar ise genellikle kızıl kahve veya portakalımsı kahverengidir. Bilhassa kışın gövde renginin beyazlığı ile dalcıklarının renkleri çok ilgi çekici bir renk kombinasyonu yaratırlar. Bazı türlerde dalcıklar daha ince ve salkım formludurlar, bu özellik ise BETULA'lara büyük bir zarafet kazandırır. Uzun sapları dolayısıyla yapraklar çok hareket ederler ve bitkiye salkım form özelliği verirler. Bahçe ve peyzaj sanatında, özellikle sonbaharda, altın sarısına dönen yaprak ve kışın ağaç çıplak iken gövde renkleri sebebiyle değer kazanırlar.

İklim ve toprak istekleri: BETULA'lar ılıman ve soğuk iklim bölgelerinin bitkileridir. Derin, süzek, tınlı topraklardan hoşlanırlar. Bununla beraber bazı çeşitleri (*Betula verucosa*, *B. populifolia*) fakir kumlu topraklar için ideal bitkilerdir.

Peyzaj sanatında kullanım yerleri: İklim ve toprak şartlarının uygun olduğu yerlerde geniş bir kullanım alanı vardır. Ev bahçelerinde, parklarda, geniş ağaçlama alanlarında, küçük veya büyük gruplar halinde dikilebilir. Koyu renkli bir zemin örtüsü üzerinde daha fazla etkili olurlar. Aynı şekilde koyu bir bitki fonu önünde de dallanma ve renk özellikleri belirli şekilde ortaya çıkar.

Önemli türleri: Yurdumuzda tabii örtüsü içinde *B. verrucosa*, *B. Medwediewi* çeşitleri bulunur. Bunların dışında *B. lenta*, *B. lutea* kazılkahve gövde renkleri ile diğer cazip türlerdir.

ATEŞ DİKENİ *Pyracantha Coccinea* (Lat.)

Fire thorn (İng.) - Feuertorn (Alm.)

Familyası : ROSACEAE

Genel özellikleri: Kışın yaprağını dökmeyen 2-6 m. boylanabilen, çalı formu bitkilerdir. Gerek dallanışlarındaki güzellik ve kaligrafik özellik, gerek ilkbaharda çok bol açan beyaz buket halindeki çiçekleri ve hepsinden çok, bitkiyi baştan başa donatan küçük kırmızı meyveleri ile peyzaj sanatında müstesna bir yer işgal ederler. Kuşlar tarafından yenmediği zaman meyveleri bütün kış bitkiyi süsler. İlkbaharda açan çiçekleri, yazın koyu yaprak yeşilliği ve sonbahardan itibaren bütün kış devam eden meyve güzelliği sebebiyle her mevsim dekoratif olan bitki bitkileridir.

İklim ve toprak istekleri: Akdeniz maki formasyonuna dahildirler. Bununla beraber daha soğuk bölgelerde de orman altı bitkisi olarak bulunurlar. Türkiye'de yerli bitkidir. Ekstrem soğuklarda yarı herdemyeşil olurlar. Hemen her çeşit toprakta yetişebilir, hatta kireçli topraklarda bile barınırlar. Güneşli yerlerde daha iyi gelişmekle beraber, gölgeye de dayanıklıdır.

Peyzaj sanatında kullanım yerleri: Geniş bir kullanım alanı vardır. Ev bahçelerinde, parklarda; kayalık yamaçlar, kaya bahçeleri ve çalı bordürlerinde kullanılabilir. Tek veya grup halinde dikime elverişlidir. Kuzeye bakan duvarlarda çok güzel bir örtü bitkisi teşkil edebilirler. Bulvar orta şeritlerinde çok büyük gruplar halinde dikilirse her görünüş ve hem de fonksiyon bakımından çok ideal bir materyal olurlar. Karayolları boyunca bilhassa refüj ve şevlerde kitle halinde çok etkili olur, iyi bir perde ve stabilizatör teşkil ederler.

Diğer önemli türler: *P. coccinea lalandii* (turuncu meyveli), *P. gibbsii* (koyu kırmızı renkte bol meyveli).

YANAR AKÇAĞAĞ *Acer palmatum* (Lat.)

Japanese maple (İng.) - Facher Ahorn (Alm.)

Familyası : ACERACEAE

Genel özellikler: Kışın yapraklarını döken, 4 m. boylanabilen ufak bir ağaçtır. Eğri büyürlü büyüyen gövdesi, artistik dallanışı ve bilhassa sonbaharda kızıl alev renkli parçalı yapraklarıyla çok dekoratif bir bitkidir. Bazı çeşitlerin yaprakları her zaman mor - kırmızı renktedir. Yapraklarının renk ve tekstür özelliklerini belirtecek şekilde kullanılmalrı yerinde olur. Düz ve açık renkli duvarlar önünde bu özellikleri belirli olarak ortaya çıkar. Bir çok varyeteleri Japonya'dan yayılmıştır. Japon bahçelerinin en güzel bitkilerinden birisidir.

İklim ve toprak istekleri: Genellikle soğuğa dayanıklı bitkilerdir. Bununla beraber, bazı alçalı çeşitler soğuklardan müteessir olurlar. Güneşli veya kısmen gölgeli, süzek, zengin toprakları severler. Özellikle kışın devamlı ıslak olan topraklarda barınmazlar.

Peyzaj sanatında kullanım yerleri: Küçük ve bahçeleri için olduğu kadar parklar için de ideal bir bitkidir. Tek veya gruplar halinde dikilebilir. Ekolojik şartların uygun olduğu yerlerde çatı bahçelerinde de dekoratif özelliklerinden istifade edilebilir. Bulvarların orta şeritlerinde de kullanılması tavsiyeye şayandır.

Önemli çeşitleri: *A. palmatum dissectum* (yaprakları ince parçalı, kırmızı renkte) *A. palmatum osakasuki* (yaprakları yedi parçalı ve sonbaharda en güzel renkli çeşit).

Huş

Ateş Dikeni

Yanar Akçağaç

ÇİM BİTKİLERİ VE ÇİM SAHALAR İÇİN GENEL BİLGİLER

ÇİM BİTKİSİ

Bu bitkiler, genellikle GRAMINAE (Buğdaygiller) familyasına ait olup, geniş bir kolleksiyon (10.000 den fazla) meydana getirirler. Bazı türleri çim sahalara için uygundur.

Bu yönlü kullanım için aranan özellikler : kuvvetli bir kök sistemi, toprak yüzeyine yakın yerden yapraklanma, dar ve ince yaprağa sahip olma durumu, bütün bir yıl boyunca yeşil rengi aynen koruma, üzerinde dolaşmaya karşı dayanıklılık ve uzun ömürlülüktür.

Çim sahalarda en fazla kullanılan türler şunlardır :

AGROSTIS :

— Bahçe ve parklar ile bowling, golf, tenis sahalara için uygun, uzun ömürlü, soğuğa dayanıklı ve kışın rengini koruyan, dar yapraklı bir çim bitkisidir. **A. stolonifera** ve **A. canina** nemli toprakları sever. **A. tenuis**, önceliklere oranla kumlu topraklar ve kurak yerlerde daha iyi gelişir. Asit toprakları tercih eder.

FESTUCA :

— Çim sahalara için çok önemli bir bitkidir. Uzun ömürlüdür. Yavaş gelişir. Dar yapraklıdır. Toprak - su istekleri yönünden az isteklidir. Yarı gölgeli yerlerde iyi gelişir. **F. ovina** (yumak otu), ince sık tekstürlü, kuvvetli kök sistemine sahip bir türdür. Parklar ve oyun sahalara için uygundur. **F. rubra**, yere yapışık olarak gelişir. Aynı amaç için kullanışlıdır.

LOLIUM :

— Bu grupta, **L. perenne** (İngiliz çimi) hafif killi, nemli yerlerde iyi gelişir. Park ve oyun sahalara için uygundur. Oldukça geniş yapraklıdır. Çabuk gelişir. Karışımda, diğer çim bitkilerini güneş yanması ve yabancı otlara karşı korur.

POA :

— **Poa pratensis**, kuvvetli toprak altı gövdeleri dolayısıyla, dayanıklı ve uzun ömürlüdür. Kurak ve kumlu topraklar için tavsiye olunabilir. Hafif toprakları ve mutedil iklimi sever. Meyilli ve yaya trafiği olan yerler için uygundur. Parklar ve oyun sahalara için karışımda mutlaka yer verilmelidir.

CYNODON :

— Son yıllarda, bu bitkinin **C. transvaalensis** (Uganda çimi) türü memleketimizin Akdeniz iklim bölgelerinde kullanılmaya başlanılmıştır. İnce tekstürlü, iklim ve toprak istekleri yö-

nünden kanaatkâr bir bitkidir. En önemli mahzuru, kışın sararmasıdır. Üretilmesi, gövde parçacıkları iledir. Diğer çim bitkileriyle birlikte kullanılmaz.

ÇİM SAHA İÇİN TEKNİK BİLGİLER :

1) **Topoğrafik şartlar** : Düz sahalara en uygundur. Ondüleli ve hafif meyilli sahalara görünüş yönünden etkilidir. Sahanın her tarafında aynı derecede ışık olması ideal bir durumdur. Gölge yerlerde çim tohumu için değişik bir karışım yapılmalıdır.

2) **İklim** : Yağış önemli bir faktördür. Sahanın sürekli ya da sık sık su altında kalması sakıncalıdır. Toprak nemi yeterli oranda olmalıdır. Değişik iklim şartları tohum karışımı ile bakım etkiler.

3) **Toprak** : Üst toprak tabakası asgari 15 cm. olmalıdır. Uygun ölçü 25-40 cm. dir. Tınlı topraklar en idealdir (% 33 kum, % 33 mil, % 33 kil). pH = 6. 6,5 normaldir).

4) **Gübreleme** : Tohum ekiminden önce dekara 2 ton çiftlik gübresi, yine ekimden 1-2 hafta önce üst toprak tabakasının 3-5 cm. lik kısmına m² ye 80 gr. miktarda Amonyum Sülfat + Kemik unu + Potasyum Sülfat, 2-4-4-1 oranında karıştırılmalıdır. Çim saha tesisinden sonra ise, m² ye 15 gr. Amonyum Sülfat 30 gr. Süperfosfat, 8 gr. Potasyum Sülfat verilir.

5) **Mücadele** : Tohum ekiminden 4 ay önce, toprak içindeki yabancı ot tohumları için m² ye 100-200 gr. Sodyum klorat karıştırılmalıdır. Tesis edilmiş bir çim sahada; hastalıklar için, haftada bir defa 100 m² ye 8 litre Malachite - Bordo bulamacı karışımı püskürtülür (3-4 oranında). Yabancı otlar için : dekara, 150 gr. MCPA ya da 2,4-D, suda eritilerek 1-2 ay ara ile püskürtülür. Ayrıca, dekara 55 gr. Dicamba verilebilir.

6) **Sulama** : Ortalama olarak her gün bir m² ye 8-10 kg. su verilmelidir. Sulama kumlu topraklar için azar azar fakat sık sık, killi topraklar için aralıklı olarak ve fazla miktarda, 15-20 cm. derinlikteki toprak tabakası ıslanacak şekilde yapılmalıdır.

7) **Biçim** : Yeni tesis edilen çim sahalarda ilk biçim makasla yapılmalıdır. Diğer biçimler ortalama 10 gün aralıklarla olmalıdır. Biçim yüksekliği 5 cm. dir. İlkbahardaki ilk biçim daha yüksek, sonbahardaki son biçim ise daha alçaktan olabilir.

8) **Havalandırma** : Futbol sahalara gibi fazla basılan yerler için bu işlem önemlidir. Bu gibi yerlerde 2-3 ayda, bir, normal çim sahalarda ise yılda 1-2 defa yapılır. Bunun için zeminde delik açan aletler kullanılır.

ÇEŞİTLİ ÇİM TOHUMU KARIŞIMLARI

Bitki türü	1 m ² için	
	Karışımda tohum miktarı % de oranı	gr. olarak
Güneşli ve kurak yerlerde		
Karışım 1/		
Lolium perenne	% 40	30
Festuca ovina	% 18	
Festuca rubra	% 7	
Cynosorus cristatus	% 8	
Poa pratensis	% 12	
Agrostis stolonifera	% 5	
Phleum pratense	% 10	
Karışım 2/		
Poa pratensis	% 40	30
Lolium perenne	% 40	
Festuca ovina	% 20	
Yarı gölge yerlerde		
Karışım 1/		
Poa pratensis	% 50	15-20
Festuca rubra	% 50	
Karışım 2/		
Poa pratensis	% 40	15-20
Festuca rubra	% 35	
Festuca ovina	% 15	
Agrostis tenuis	% 10	

Bitki türü	1 m ² için	
	Karışımda tohum miktarı % de oranı	gr. olarak
Meyilli Yerlerde		
Lolium perenne	% 50	30
Lolium italicum	% 10	
Festuca ovina	% 20	
Phleum pratense	% 14	
Poa pratensis	% 4	
Dactylis glomerata	% 2	
Oyun sahalarda		
Karışım 1/		
Lolium perenne	% 48	30
Lolium italicum	% 5	
Festuca ovina	% 10	
Phleum pratense	% 12	
Agrostis stolonifera	% 7	
Poa pratensis	% 4	
Poa trivialis	% 4	
Cynosorus cristatus	% 8	
Festuca rubra	% 2	
Karışım 2/		
Festuca rubra	% 40	30
Agrostis tenuis	% 10	
Poa pratensis	% 25	
Lolium perenne	% 15	
Festuca ovina	% 10	

YENİ KONUT YERLEŞİMİ VE YEŞİL

Kendi yaptıklarına güvenmeleri, insanlara değer kazandırmaktadır. Kişinin çevresi, düşünce ve emek yoluyla inşa ediliyor, biçimlendiriliyor. Bu olay, toplumun kültürü, tekniği, sosyopolitik bünyesiyle, düşünce ve eylem bütününe yansıtılmaktadır.

Yaşadığımız fiziksel çevrenin, doğanın içinde kurulduğu bellidir. Bunun için yeryüzü verileri organik olarak fiziksel çevre içinde yerini alacaktır. İnsanın çevresini biçimlendirme çabalarına tabii verilerin katılması, bunların malzeme olarak kullanılması anlamına gelmemektedir.

İnsanın kendine olan saygısı, doğaya olan saygısı içinde gerçekleşebilir. Bunun gereği olarak, açık hava ve yeşillik, bazı pratik yararlarından ilerde, hayatın temeli olarak bütün önemiyle düşünce seviyesinde yerini almaktadır.

Geçen asırlarda, şehirlerin ölçüsü ve yaşantısı, çok düşük yoğunluklarla, çözümlerine imkân veriyordu. Özellikle Türk şehirlerinde, komşuluk ilişkileri ve yeşil içinde yaşama eğilimleri çözümü gerçek bir şiir niteliğine ulaşmıştı.

Bilim ve teknikteki evrensel devrimin bir aşısıdır getirdiği devamlı değişmeye şehirlerimiz ayak uyduramamıştır. Bunun için durmaksızın, bir taraftan inşa etmekte ve bir taraftan yıkmaktayız. Şehir bir türlü ihtiyaçları cevaplandıramamaktadır. Şehirler kalabalıklaşıyor, ihtiyaç arsa fiyatlarını artırıyor, evler yıkılıp apartman oluyor. Tüketim çok yönlü ve farklı gelişirken, insanlar konut sahibi olmakta ısrar ediyorlar. Yaşantılarının konutla ilgili yönünü garantiye almak için, çözüm yolunu ona sahibolmakta buluyorlar.

Mülkiyet tek evden apartmana ve ondan apartman dairesine geçtiği, çalışma düzeninde temelden önemli farklılıklar doğduğu halde, şehir plânlamaları değişmek gücünü gösterememiştir.

Şehir büyük bir emrivaki, değiştirilmesi çok pahalı ve güç bir emrivakidir. Bunun için daha büyük eylemlerin getirilmesi, şehir çevresinde yağ lekesi büyümeleri getirirken, şehir merkezi patlamalara sahne olmaktadır. Bu olay kaçınılmaz bir sonuç olmakla beraber, gerek ekonomik yıpranma, gerekse insanların şehir hayatının başıbozukluğunun hafifletilmesi de, düşünceenin görevi olmaktadır.

Bu amaçla gösterilen çabalardan birisi, sanayii, (hava bozulması sorununun tamamen dışında) yoğunluk yönünden şehirden uzak tutmaktır. Buna karşılık büro çalışmaları ile ticareti şehirlerden uzaklaştırmak mümkün değildir. Bu durumda şehir hayatını ezici yoğunluklardan korumak için en önemli müdahale konut yerleşimlerini şehir dışına çıkarmak, banliyöler kurmak olmaktadır.

Türkiyede, eskiden beri büyük şehir niteliklerine sahibolan İstanbul civarında banliyöler vardı. Bakırköy, Yeşilköy, Pendik, Göztepe veya Boğaziçindeki köyler, İstanbulda demiryolu ve denizyolunun beslediği banliyöler olmuştur. Karayolunun ve araçlarının gösterdiği gelişme, Levent gibi yeni banliyöler de doğurmuştur.

Ankara da hiç şüphesiz bir büyük şehir olmuştur. Yenimahalle, gerekli modern mülkiyet ve yönetim disiplinleri getirilememiş bir banliyödür. Altındağ, Mamak vb. gecekondu yerleşimleri de, yönetimlerin ihtiyaçların ardında kalmasından doğmuş tabii banliyölerdir. Ankara banliyölerinin durumları ne olursa olsun, bir görev yükledikleri ve bunun anlamının önemi ortadadır.

Bütün dünyada yeni düşünceye göre banliyöler doğmaktadır. Önemli faaliyetler ve üniversitenin eksikliğinden başka, büyük şehirden çok farkı

Dr. Şevki VANLI
Y. Mimar

olmayan bu yerleşimlerde en önemli olay, işle ev arasında kalan zaman için bir yaşantı biçimlendirilmesi olmaktadır. Zamanın bütün eğlence tipleri ve her çeşit alışveriş ihtiyacını cevaplandıran esas merkezden başka, mahal-
lelilerin sosyal tesisleri, komşuluk ilişkilerini (bugünden biraz farklı olarak) düzenleyecektir.

Kişiler ve aileler ev ziyaretlerinden çok, ortak tesislerde buluşacaklardır. Aynı şekilde, herkes kendi bahçesiyle uğraşmak ve onu kullanmak yerine ortaklaştırılmış büyük bahçelerden yararlanacak ve yine komşuluk ilişkilerini aktif ve pasif yeşiller içinde kuracak ve yaşayacaklardır.

Örneğin, bu düşüncelerle plânlanmış olan Ankara yakınındaki OR - AN şehri ile Ankaranın bazı bölgeleri arasında önemli yoğunluk farkı olmadığı halde, yararlanılacak yeşil alanlar oranı beş katına ulaştırılabilmektedir. Herkesin bir daire sahibi olduğu bir yerleşimde, apartmanların ve etrafındaki arsa parçasının müstakil yönetime sahip olması anlamsızdır. Bunun için bakımsız arsa parçaları doğuran bahçe duvarlarını kaldırmak, ısıtma, su vb. hizmetleri olduğu gibi bahçeleri de bir merkezi yönetime bırakmak isabetli olacaktır.

Pek açıktır ki, arsa artıklarının birleştirilmesi, yani mevcut şehirde olan yapıların arasındaki bahçe duvarlarının kaldırılması bizi amaca götürmeyecektir. Türkiyede alıştığımız anlamdaki apartman tarifine uygun yapı girişimleri için yapılmış parsellerin plânlaması yararlı bir sonuç vermeyecektir. İçinde birden çok fazla konut yapılarının yerleşiminin, yeşil, manzara, mekân ve pratik unsurların ortak yararlarına göre plânlanmasıyla amaca yönelebiliriz.

Bu nedenlerle, konut yerleşimlerinin büyük ölçülerle ele alınması, tek daire mülkiyetinin gözönünde tutularak eski parselasyon düşüncesinin bırakılması, ortak tesisler ve bunun içinde en önemlisi olan yeşilin düzenlenmesi gerekmektedir.

OR - AN uygulaması, bu konuda ciddi ve öncü bir girişim olduğu gibi, bu yeşillerin land-scape'inin de bu ortak sahalar özelliğine, mahalli iklim ve ekonomiye göre hazırlanması sorunları için önemli bir deney niteliğini de taşımaktadır.

Yeşil ve serbest alan politikası

Dr. Agr. İsmet GÜRSES

Milli Parklar Plânlama
Dairesi — Kanada

Diyebiliriz ki, endüstri devriminden bu yana yeşil alanlar; sosyal, ekonomik ve fizik yapı değişimleri açısından şehirciliğin ihmal edemeyeceği konulardan biri olmuştur. İleri endüstri ülkelerinde metropoliten alanlar, büyük maddi fedakârlıklar ve çabalar bahasına daha gelişkin yaşama ve hizmet şartlarının sağlandığı yeşil alan - doğal peyzaj bağı ve tümüyle doğal kaynakların korunduğu ve geliştirildiği büyük mekân parçaları oldukları halde; yeşil alanlar, az gelişmiş ülkelerde düzensiz şehir gelişmelerinin fiziksel hudutları içinde kısıtlanmakta ve şehirlerin en çok ihmal gören elemanı olmaktadır. Bu durumu çok kez kusursuz hazırlanmış imar plânlarının da düzeltilmediği bir gerçektir.

Yeşil ve açık alanların insan sağlığı ve yaşama mekânı arasında kurulması istenen organik bağda sağladığı üstünlükler nelerdir ve bu sorun bizde ne

şekilde ele alınmaktadır? Bu yazımız, bir konferansımızın kısaltılmış metni halinde bu soruya cevap araştırmaktadır.

Toprak Yapıdan da Güçlü

İkinci Dünya Savaşı sonunda ardı arası kesilmeyen bombardımanlarla büyük şehirlerin uğradığı yıkıntılar o kadar büyük olmuştur ki, buraları bırakıp gitmek zorunda kalan halkın yeniden eski yerlerine dönmeyecekleri söylenmişti. Ne var ki, o yıllardan bu yana, Avrupa'da, bu kamyı destekleyici tek bir örneğin bile verilemeyeceği anlaşılmıştır. İnsanlar yıkılan yapıları arasında, yeniden yuvalarına dönmenin zevkini yaşamışlar ve eskilerinden çok daha güzel düzenli ve yeterli şehirler kurmuşlardır. «Şehirlerimizde geleceğin gereklerine göre daha olumlu imar fırsatını kaybettik,» diyen pesimistlere rağmen, savaş son-

rası girilen imar hareketleri takdire değerdir. Bu örnekler, harbin insanlar üzerinde açtığı derin yaralar yanında muhakkak ki teselli kaynağı olmuşlardır. Aslında bu örnekler, şehirlerin her şeye rağmen insanlığın kaderi ve geleceği ile sıkı sıkıya bağlı kuruluşlar olacağı hakkında son yarım asırdır ortaya atılan bir görüşü doğrulamaktadır. Fakat burada üzerinde durulması gereken konu; eski yapıların yerini yenilerinin alması, yolların, alış - veriş merkezlerinin genişletilmesi v. b. gibi mekân geliştirme tedbirleri midir?. Şüphesiz, hayır. Bu gelişmelerin ağırlık noktası, büyük şehirlere kazandırılacak hayat formundadır. Bir başka deyimle, bu fiziksel bünyenin ne derece fonksiyonel olduğudur. Önemli olan, çalışma, hareket, ikamet ve dinlenme ihtiyaçlarımızın bir arada ve gelecek için nasıl temsil edileceği sorunudur. Bu öylesine önemli bir sorundur ki, plâncıları sun'i bir ortama itilmiş insanlığın geleceği ve sürekliliği için, biyolojik icaplar yönünden bir optimum yaşama sınırının bulunmasına adeta zorlamaktadır.

Sınırın Neresindeyiz?

Bu optimum sınır niçin kaybolmuştur? Bu sorunun karşıtını ekonomik hayatımız içinde yer alan endüstrileşme olayında, onun çok büyük bir devrim yaratma gücünde bulmaktayız. Endüstrileşmenin olumlu ve zıt yönleri tartışma konusu oladursun, temsil ettiği düşünce ve yaşama yönü de inkâr edilemez. İnsan gücünün yerini tekniğin (makinenin) alması şeklinde tanımlıyabileceğiniz otomasyon, yalnız bedeni değil, manevi alanda da hayatımızın değişmesi ve hatta çöküşü anlamına gelmektedir. Buna karşılık, üretimde kazanılan başarı ve işgücünden yapılan tasarruf ile hafta sonu tatilinin iki güne çıkarılması sonucu bu zorlayıcı ve zıt etkilerin hafifletilmesine çalışılmakta, atom gücünün daha geniş uygulama alanı kazanması ile serbest zamanın daha da artacağı umulmaktadır. Bir başka deyimle, hayat standardının yükselmesi ve ulaşım tekniği olanaklarının artışına paralel olarak, etki sahasının da günden güne artacağı, yeni kaynakların arama ve bunları değerlendirme zorunluklarının ortaya çıkacağı söylenebilir.

Şehirlerin büyüme potansiyeli ve teknik çağı standart insan tipi yaratmada ortaya koyduğu çalışma şartları altında yaptığımız bu açıklamalar ve hatta serbest zaman faktörü, yeşil alanların biyolojik gerekliliğini belirten ve görüşlerimizin tümünü kapsayan nedenler olmuyor. Yeşil saha teorisine güç kazandıran temel ihtiyaçlardan biri de, bizzat şehirlerin insan sağlığına ve psikolojisine tesir eden kendine has iklimden, atmosferinden doğmaktadır. Psikohijyen olarak tanımlayabileceğimiz bir bilim kolunun şehir hayatında tesbit ettiği ve ekstremleşme eğiliminde bulunan bazı hususlar, kişisel ve toplum hayatımız için hiç te küçümsenmeyecek anlamdadır. Zira, şehir hayatının çeşitli optik ve akustik çekim akımları, artan iç ve dış huzursuzluğa, tempoya rağmen bedeni hareketsizlik, havanın zararlı maddelerle bozulması, gürültü ve uykusuzluk sağlığını büyük ölçüde tehdit eden faktörler olmaktadır. Bunların sağlığımız üzerindeki görüntüleri ise, gürültüye karşı artan bir hassasiyet, sinirlilik durumu,

hava değişikliklerine daha az uyabilme, kan dolaşımı ve kalp yetersizliği, miğde ve safrakesesi v. b. hastalıklarıdır.

İşte bütün bunlar, şehir insanının şehir içi ve dışı yeşil ve serbest alanlara olan ihtiyacını açıkça ortaya koyan yaşama gereklerinin karşıt etkileridir. Bunlara haklı olarak uygarlık zararları denilmektedir.

Bazı Tanımlamalar ve Fonksiyon

Serbest alanlardan, mülkiyeti kime ait olursa olsun, üzerinde yapı bulunmayan - su yüzeyleri de dahil - açıklık yerler anlaşılır. Yeşil alan tanımına ise, tarım ve diğer işletme alanları dışında kalan, düzenleri ile genellikle topluma yararlı hale getirilmiş yerler girer. Aktif yeşil alanlardan, genel karakteri yönünden halkın bedeni veya sportif faaliyetleri görme isteklerine hizmet eden; Pasif yeşil alanlardan ise, daha ziyade gezinti ve dinlenme ihtiyaçlarına cevap veren yeşil alanlar anlaşılır. Geleceğin ihtiyaçlarını da dikkate alarak saha ayrımını, bu alanların amaca en uygun şekilde düzenlenmesini, bakımlarını mümkün kılacak idari, mali ve hukuki tedbirlerin tümüne ise «yeşil alan politikası» diyoruz. Demokratik ülkelerde plân çalışmalarında halkın iştiraki ve onayı arzu edildiği için gerekli ortamın hazırlanması da, yeşil alan politikası içine girer.

Şimdi de kısaca yeşil alanların fonksiyonlarını belirtelim:

(1) Yeşil alanlar, iklim faktörlerini uygun yönde düzenler:

a) Yeşil alanlar yapı yığınlarının massettiği sıcaklığı azaltır. Bu etki, en dar yeşil alan şartlarının bulunduğu, şehir merkezleri ve yolları için dahi söylenebilir. (Eskiden Ankara'da Atatürk Bulvarındaki büyük at kestanelerinin gölgeleri altındaki gezintinin ne kadar câzip olduğunu birçoklarımız hatırlar. Tek bir aksa bağlı şehir sirkülasyonunun, bulvarın genişletilmesi ile çözümü mümkün olacaktı gibi bu ağaçlar sonradan yok edilmişlerdir.)

b) Yeşil alanlar havanın nemini düzenler,

c) Havanın karışımında bulunan zararlı unsurlar olan toz v. b. gibi artıkları tutar, filtre ederler.

(2) İklim şartları üzerindeki olumlu etkilerinden başka, kırsal peyzajı temsil ile de orada yaşayanlar üzerinde fizik ve psikohijyenik faydalar sağlar.

(3) Yeşil ve serbest alanlar, hareket ihtiyacını karşılayan yerler olarak sağlığımız üzerinde regeneratif (doğurucu) etkilerde bulunur.

Bunun içindir ki, şehirlerin kötü yaşama ortamı olan özelliklerinin güçlenmesi oranında yeşil alanlar, şehir planlamasının vazgeçemeyeceği bir özellik kazanmaktadır. Ve yine bu nedendir ki, yeşil alan ihtiyaçları şehirleşme hareketlerinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

(Devamı var)

- 1 giriş - entrance
- 2 gül bahçesi - rose garden
- 3 küçük bahçesi - children's play area
- 4 oturma terasları - terraces
- 5 açık hava kahvesi - open air café
- 6 herbaceous perennials
- 7 soğanlı, rizomlu çiçekler - bulbs and rhizomes
- 8 saksı ve sukulent bitkileri - cactus and succulents
- 9 çiçek satış yeri - shopping area
- 10 yazın açılan koleksiyon - dahile collection
- 11 tropik su bitkileri - tropical and subtropical plants
- 12 bula - buffet
- 13 saksı yapraklı her dem yeşil bitkiler - evergreen plants
- 14 yıllık çiçekler - annual flowers
- 15 sarmışık bitkiler - climbing plants
- 16 su bitkileri - aquatic plants
- 17 göl - pond
- 18 japon bahçesi - Japanese garden
- 19 krizantem koleksiyonu - chrysanthemum collection
- 20 çeceği koleksiyonu - fernery
- 21 gölge bitkileri - shade plants
- 22 kava bahçesi - rock garden
- 23 step bitkileri - steppe plants
- 24 sera - green house

0 10 20 30 40 50 m. ölçek - 1/500 1000

ÇANKAYA BOTANİK BAHÇESİ PROJESİ
 botanical garden, Ankara - master plan

proje / doc. dr. yökseİ öZtan
 A.O. Ziraat Fakültesi, Ocak 1970

ÇANKAYA BOTANİK BAHÇESİ

Çankaya Botanik Bahçesi Avan Projesi, Başkent Ankara'nın kültürel konuda büyük bir eksiğini gidermek amacıyla hazırlanmıştır (1970 Şubat). Botanik Bahçeleri, bilimsel amaçlar yönünden çeşitli bitki türlerinin bir araya getirildiği koleksiyon sahasıdır. Bu gibi yerler topluma açıktır. Birçokları, hortikültür ve botanikle ilgili konularda gerekli bilgileri verir. Bazıları, herhangi bir coğrafik sahanın mevcut florasını içine almak suretiyle korunarak, özellikle botanik araştırmaları yönünden plânlanır. Bir kısmı ise, daha geniş anlamda olmak üzere, dünyamızın çeşitli ekolojik bölgelerine ait çok sayıda bitki türleri ile onların habitüs özelliklerini takdim eder. Yetiştiricilik ve sergi için çeşitli ölçülerde seralar, herbariumlar, kitaplıklar v.s. botanik bahçelerinde yer alan elemanlardır. Bazı botanik bahçeleri, bilimsel araştırmalar yapan laboratuvarları da ihtiva edebilir.

Eğitim amacıyla kurulan ilk botanik bahçesinin Padua'daki (İtalya) olduğu kabul edilir (1545). Fakat aynı ülkenin Pisa şehrine ait botanik bahçesinin, ondan iki yıl önce plânlandığını iddia edenler de vardır. Diğer bazı eski botanik bahçeleri, özellikle tıbbi bitki kültürü için kurulmuşlardır. Paris'teki botanik (Jardin Botanique) 1610 da, Londra'daki ise (Chelsea Physich Garden), 1673 de plânlanmıştır.

Yabancı ülkelerde 16 ncı asra kadar tarihi bağlantısı olan botanik bahçelerini, insan - tabiat ilişkisini düzenleyen ve tabiat sevgisini yaratan bir kaynak olarak da kabul edebiliriz. Ölçüsü ne olursa olsun, botanik bahçeleri dünyanın çeşitli iklim bölgelerine dağılmış 300.000 den fazla türe sahip bitkiler âlemini tipik temsilcileriyle tanıtırken, insan - bitki arasında bir yakınlaşma ve tabiat sevgisi doğar.

Böyle bir koleksiyon sahası, halkın amatör zevkini ve hortikültürel öğrenme merakını yerine getirmekle beraber, bilimsel kuruluşların araştırmaları ile öğretimlerine de büyük imkânlar sağlar.

Çok yönlü bir eğitim ve rekreasyon sahası olan Botanik bahçelerine, bugün Avrupa ve Amerika'nın en küçük kasabalarında dahi yer verilmiş olmasına mukabil, bizde sadece İstanbul Üniversitesi Botanik Enstitüsünün küçük ölçülü örneğinden başkasını göstermek maalesef mümkün değildir. Kaldı ki, Ankara gibi öğrenmek ve öğretmek çabası içinde olan insanların toplandığı milyonluk bir şehirde, botanik bahçesinin çok önceleri ve büyük bir sahada tertibi gerekirdi.

Çankaya Botanik Bahçesi sahasının (40 dekar), fazla sayıda bitki çeşidini barındıracak kadar yeterli ölçüde olduğu iddia edilemez. Bununla beraber, sahanın mikroklimatik bir vadi içinde oluşu ve kullanım yönünden de şehirle bağlantı kolaylığı gibi faktörler önemli bir avantaj sayılmalıdır.

Bahçenin tertibi, botanikteki sistematik diziye göre plânlanmamıştır. Esasen, bu sahanın bilimsel amaçla birlikte, halka park fonksiyonu yönünden de hizmeti düşünüldüğünden, proje bazı kısımlarda bilimsel, bazı kısımlarda ise estetik yönden düzenlenmiştir.

Projenin diğer bir özelliği, Avrupa ülkelerinde özellikle son yıllarda plânlanmakta olan «BAHÇE SERGİSİ» niteliğinde ele alınmış olmasıdır. Hazırlanacak olan detay plânlarında, çağdaş bahçe anlayışının yer verdiği tipik konstrüksiyonel elemanlar ve modern tertip düşünceleri göz önünde bulundurulacaktır.

Doç. Dr.
Yüksel ÖZTAN
A.Ü. Ziraat Fakültesi
Peyzaj Mimarisi
Bölümü
Öğretim Üyesi

basından haberler

● PEYZAJ MİMARLIĞI KONULARI

Tarihi çamlık canlandırılıyor.
9 Şubat 1970 - Cumhuriyet

Manisa'nın tarihi çamlığının imarı ve yeniden canlandırılması için faaliyete geçilmiştir. Osmanlı tarihinde büyük yer işgal eden hükümdar II. Murat ve oğlu Fatih Sultan Mehmet tarafından inşa edilerek tamamlanan ve birçok şehzadeyi sinesinde barındıran Manisa'nın tarihi sarayına ait bahçede bir turistik lokanta ve bir toplantı salonu yapılacaktır.

Ankara Belediyesi yeşil sahayı satışa çıkarttı.
7 Şubat 1970 - Akşam

Ankara Nazım Plânında yeşil saha olarak gösterilen ve İmar İskan Bakanlığınca yeşil saha olarak tasdik edilen, Maarif Koleji civarındaki 5650 m2 lik bir fidanlık Belediye Başkanlığınca satışa çıkarılmıştır. Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı Ertuğrul Özakdemir bir basın toplantısı düzenleyerek, özetle şunları söylemiştir: «Belediye Başkanlığınca 8.5 milyon lira muhammen bedelle ve 300 bin liralık teminat mektubu ile satışa arzedilen Ankara şehrinin elde kalan yeşil noktalarından biri olan bu yeşil sahanın satışa çıkarılması şehir plânını yapan ve şehrin oluşumunu sağlayan bizleri son derece endişeye düşürmüştür. Bu satışın derhal durdurulması için yürütme organlarına başvurduk, ayrıca Ankara'nın parlamenterlerine de Ankara'ya sahip çıkmaları için durumu duyuracağız.»

İstanbul'a Hayvanat Bahçesi kuruluyor
27 Şubat 1970 - Milliyet

Büyükdere yolunun Tarabya kavşağında 780 bin m2 lik arazide kurulması kararlaştırılan hayvanat bahçesinin temeli sonbaharda atılacaktır.

Ön çalışmaları tamamlanan hayvanat bahçesi yaklaşık olarak 10 milyon liraya malolacaktır. Halk eğitimi ve rekreasyonunu sağlamak amacıyla kurulacak hayvanat bahçesinde, memleketimizde bulunan ve nesli tükenmeye yüz tutmuş olan hayvan türleri ile yabancı ülkelerin ilgi çeken hayvanları teşhir edilecektir.

Kurulacak hayvanat bahçesinin plân ve projeleri Bonn Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Profesörü Gustav Allinger ile İngiltere Hayvanat Bahçeleri Federasyonu Genel Sekreteri Mr. Schomberk tarafından hazırlanmıştır. Bu iki projenin birleştirilmesiyle meydana gelen plânlar, hayvanat bahçesinin kurulmasında esas alınacaktır.

Conkbayırı Mehmetçik Anıtı'nın temeli 10 Ağustos'ta atılacak
27 Şubat 1970 - Milliyet

Conkbayırı Mehmetçik Anıtının temeli, 10 Ağustos'ta «Anafartalar Zaferi Günü»nde törenle atılacaktır.

İlgililerin açıkladığına göre, anıt sembolik bir sütundan ibaret kalmıyacak, 264 rakımlı tepe ve çevresi park haline getirilecektir.

On dekarlık alan Atatürk'e ayrıldı.
2 Mart 1970 - Milliyet

TPAO ilgilileri Batman Belediyesinin verdiği 10 dekarlık bir arazi üzerinde bir Atatürk heykeli kurulmasına karar vermişlerdir.

100 bin liraya çıkacağı bildirilen Atatürk heykelinin çevresinde park ve bahçeler yapılacaktır.

İmar kanununa aykırı mahalle yapıyor.
25 Mart 1970 - Milliyet

Beşiktaş «Saatçı Bayırı»nda mali portesi 50 milyona ulaşan yapım halindeki blok apartmanlar İmar Kanunu ve Belediye Yönetmelikleriyle adeta alay etmektedir. Bölge İmar Plânı, Belediye Meclisinde ileri sürülen iddialara göre, bir banka ile büyük bir inşaat şirketi lehine 1962 - 1969 yılları arasında 5 defa tadil edilmiştir. İmar plânında yapılan tadiller bu iki teşekküle ait arsaların İmar durumu ve istikâmet plânlarını hedef tutmuş, plândaki bütün arsaların aleyhine bu arsalar yerleşme, yükseklik ve istikâmet bakımından avantajlar tanımıştır.

● TABİATI KORUMA KONULARI

Hava kirlenmesi konusunda kanun teklifi yapıldı.

24 Ocak 1970 - Cumhuriyet

Ankara ve diğer bazı şehirlerdeki hava kirlenmesinin önlenmesi açısından bir kanun teklifi hazırlayan AP li Senatör Celal Ertuğ dün yaptığı basın toplantısında Ankara'nın hava kirlenmesine değinerek «Günün birinde Ankara'da 4 - 5 bin kişi ansızın ölebilir», demiştir.

Sahil yağması durduruldu.
29 Ocak 1970 - Cumhuriyet

«Sahil yağması» adı verilen yağmayı durdurmak amacıyla : dünkü Resmî Gazete'de yayınlanan kararnameye göre, deniz ve göl kıyılarında, Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca bildirilecek turistik sahalarda, Milli Eğitim Bakanlığınca bildirilecek tarihi bölgelerde bulunan devlete, belediyelere, özel idarelere, iktisadi devlet teşekküllerine, katma bütçeli idarelere ve köy tüzel kişiliklerine ait arazi ve arsalar hiçbir şekilde satılmayacak, kamp yeri olarak tahsis edilmeyecek, irtifak hakkı tesisi suretiyle hakiki ve hükmi şahıslara intikal ettirilmeyecektir. Kararnamede, ayrıca kamu kuruluşlarının kamp yeri olarak hakiki ve hükmi şahıslardan arsa ve arazi satın alınmaması da öngörülmektedir.

İstanbul sahilleri paylaşılmalı.
31 Ocak 1970 - Cumhuriyet

İstanbul'da 87 km. uzunluğunda olan tabii plaj ve kumsallarda 27 si kamu kuruluşlarına, diğerleri kişilere ve özel kuruluşlara ait 40 kamp bulunduğuna tesbit edilmiştir.

Hazinenin 52 bin dekar arazisi kaldı.
6 Mart 1970 - Cumhuriyet

Maliye Bakanı Mesut Erez, sahil yağmasının durdurulması konusunda hükümet tarafından çıkarılan kararnameden önce elden çıkarılmış sahiller ile ilgili olarak «Bu yerlerin tekrar kamuya kazandırılması belediyelerce, özellikle İstanbul Belediyesi üzerinde durulması gereken bir konudur» demiştir. Erez aynı konuda ayrıca «İstanbul Belediye sınırları içindeki sahillerden bir kısmının, halkın faydalanmasına açık bir duruma getirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması Belediyeyi ilgilendirir» şeklinde konuşmuştur.

Hazinenin elindeki sahillerin miktarını öğrenme amacını güden soruyu ise Maliye Bakanı şöyle cevaplamıştır: «Halen kamunun elinde kısmen devletin hüküm ve tasarrufu altında ve kısmen Hazinenin özel mülkiyetinde, deniz kenarlarında çoğu İstanbul, İzmir, Ordu, Samsun ve İçel'de olmak üzere 945 parçada toplam olarak 52.800 dekar 524 metrekare arazi ve kumluk saha bulunmaktadır».

Kirli hava yüzünden Başkent'te «Akciğer Kanseri» yüzde 9.5 oranında arttı.
7 Mart 1970 - Günaydın

Günlük baskısı milyonun üstünde Chicago Tribune gazetesinde Ankara'daki kirli havaya ait bir yazı çıkmış ve «ciğer kanseri bu yüzden Ankara'da yüzde 9.5 oranında arttı» «Dünya standartlarına göre, Ankara'da havadaki zehirli gaz, en kirli şehirden iki mislidir. Aynı şekilde, şehir üzerinde 6 misli duman bulunmaktadır. Yapılan incelemelere göre son 4 yılda, havadaki kirlilik yüzde 49 oranında bir artış göstermiştir. Ankara'da 75 bin motorlu araç çalışmasına rağmen, hemen hiç denecek kadar az endüstri vardır.» demiştir.

Binlercesinden biri - Olayların ardındaki gerçek
8 Mart 1970 - Cumhuriyet

..... Sahillerimiz, yağma Hasan'ın böreği örneği kapışılmaktadır. Ve bu gidişle kıyılar halka haram hale gelecektir. Bugün büyük şehirler üzerinden uçakla yapacağımız bir araştırma gezisinin sonucu, kumluklara taşmış «leb-i derya» bina ve tesislerin, halkın küçük bir bölümünün faydasına ayrıldığını gözler önüne serecektir. Bu acımasız yağma, hızla büyük şehir sahillerinden, kıyı kasabalarına ve köylerine yayılmaktadır.

..... Bu doğal ve ortak zenginliğin özel kişi ve toplulukların faydasına sunulması daha bugünden halk kesiminde hoşnutsuzluklar yaratıyor. Gelişigüzel yürütülen kamp, otel, tatil köyü ve plaj politikasının, yakın geleceğin 50 - 60 milyonluk Türkiye'sinde ne büyük bir olay yaratacağı görülmek istenmiyor.

Kıyıların kapatılmasını önleyici teklif yapıldı
11 Mart 1970 - Cumhuriyet

C.H.P. İstanbul Milletvekili Reşit Ülker kıyıların şahıslar tarafından kapatılmasını önlemek amacıyla hazırladığı bir kanun teklifini Millet Meclisi Başkanlığına vermiştir.

Ülker'in kanun teklifinde, su kenarlarında rıhtımdan veya rıhtım yapılabilecek noktadan 10 metre genişliğinde bir toprak şeridinin milli kıyı olarak bırakılması, şahısların kıyıları kapatmalarına imkân veren kanun hükümlerinin kaldırılması halen kıyılarda mevcut tesislere tadilat veya genişletme izni verilmemesi öngörülmektedir.

Ankara'nın kirine çare aranıyor.
Bütün Ankara tek bir merkezden ısıtılacak.
15 Mart 1970 Milliyet

..... Bütün araştırma, soruşturma, konuşma ve tartışmalardan sonra meydana çıkan tehlikenin önlenmesi için fiili çalışmalara 1968 de başlanmıştır. Bu arada, Ankara'nın kirli havası problemi milletlerarası bir konu olarak da ele alınmıştır.

NATO Bakanlar Konseyi Washington toplantısında bu yönde bir karar almıştı. Konseyin kararıyla kurulan «modern toplumun meseleleri» komitesi, üye ülkelerin karşılaştığı ortak problemlerden birinin «şehirlerdeki kirli havayı temizleme» olduğunu tesbit etti ve bundan A.B.D. «pilot ülke» seçildi. Türkiye ve Federal Almanya'nın da teklifleriyle bu incelemelerde «yardımcı ülke» kabul edildiler.

İşte, Ankara'da 9 - 12 Mart tarihlerinde Dışişleri Bakanlığında yapılan toplantı bu şekilde hazırlanmış, buna ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, Hollanda ve İtalya'dan uzmanlarla, Türkiye'den ilgili teşekküllerden 30 kişilik bir heyet katılmıştır.

Dört grup halinde yapılan çalışma ve incelemeler sonunda yayınlanan bildiri de şöyle denmektedir: «Ankara'daki hava kirlenmesi, acil tedbirler alınmasını gerektirecek önemli bir mesele haline gelmiştir. Başkent'in büyüme hızı, bu konuda uzun vâdeli plânlara yapılmasını da zorunlu kılmaktadır».

• ŞEHİRCİLİK KONULARI

İstanbul çirkin bir şehir oluyor.
28 Şubat 1970 - Milliyet

İstanbul Belediyesinin 1970 yılı mali bütçesi 400 milyon lira civarında bir açık getirmektedir. 825 milyon 405 bin 492 lira olarak Belediye Meclisine getirilen yeni bütçenin açığı, satılacak Belediye malı gayrimenkullerle karşılanacaktır.

Bütçeyi, CHP Meclis Grubu adına eleştiren konuşmacılar, plânsızlık nedeniyle birçok projenin yapılamadığını İstanbul'un bir yapı rezaleti ile çirkinleştirildiğini öne sürmüşlerdir.

Asma Köprü için 60 km. yol açılıyor.
9 Mart 1970 - Milliyet

İstanbul Boğaz Köprüsü ve çevre yolu yapılırken, ikinci derecedeki yollar ve köprülü kavşaklarla birlikte toplam olarak 60 km. yol inşa edilecektir. Yalnız çevre yolunun uzunluğu 22 km. olacaktır.

Halıcıoğlu, Okmeydanı arasında kamulaştırılan yerlerin kıymet takdirlerinin Nisan'da yapılacağı bildirilmektedir. Çevre yolu boyunca 13 köprülü kavşak inşa edilecektir. Çevre yoluna bağlantılı olarak yapılacak ikinci derecedeki yolların genişliği genellikle 10 metre olarak, üçer metrelik tretuarları bulunacaktır.

İzmir'de Olimpiyat köyü inşa ediliyor.
11 Mart 1970 - Milliyet

1971 Ekim ayında şehrimizde yapılacak Akdeniz Oyunları için Belediye, İnciraltında ikibin kişilik Olimpiyat Sitesi inşasına karar vermiştir. Her biri dörder katlı ve 450 konutluk site, 11 milyona malolacaktır.

● **TURİZM KONULARI**

Kovada Gölü Park oluyor.
Göl ve çevresinde kamplar ve turistik tesisler kurulacak
1 Şubat 1970 - Cumhuriyet

DPT ında turizmde öncelik verilen bölgelere dahil edilen Kovado gölü, Temmuz ayında Milli Park olarak hizmete girecektir.

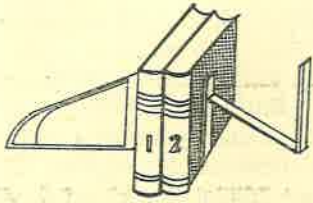
Orman Bakanlığı, Kovada gölü çevresinde turistik tesisler ve kamplar kuracak, Turizm Bakanlığı da, yerli ve yabancı turistlerin faydalanabileceği turistik tesisler yapacaktır.

Efeşte 150 metrelik bir galeri bulundu.

8 Şubat 1970 - Cumhuriyet

Efesteki ünlü Domityanos mabedinin altında 150 metre uzunluğunda büyük bir galeri meydana çıkarılmıştır. Kazıyı yöneten Efes Müzesi Müdürü, eserlerin Helenistik, Roma ve Bizans devrinden kaldığını tahmin ettiklerini söylemiş «Galeri, şimdiye kadar meydana çıkarılmış galerilerin en büyüğüdür. Duvarlarında kör bacalar ve kandil yuvaları, havalandırma ile aydınlatma tertibatı vardır. Galeri bu yıl turistlerin ziyaretine açılacaktır» demiştir.

Ünlü Domityanos mabedinin milattan sonra birinci asırda yapıldığı tahmin edilmektedir.

ORHUN NEŞRİYAT
VE TİCARET LİM. KOL. Ş.

Her dilde Tıp, Teknik ve Eğitim Kitap ve Dergileri temin edilir.
İzmir Cad. 38/1, Tel : 12 39 16.

kitap ve dergi tanımı

● **AKDOĞAN, GÜNEL**

«Ankara - İstanbul Karayolu Güzergâhının Peyzaj Özelliklerinin Etüdü ile Peyzaj Plânlaması Yönünden Ele Alınması Gereken Problemler ve Tanzim Esasları»

1967, Bayındırlık Bakanlığı Karayolları Genel Müdürlüğü, Yayın No. 153. 168 sayfa; 113 şekil, 5 plân, fiyatı 25.00 TL. Konu IV bölümde ele alınmıştır.

I. Bölümde, araştırmada takip edilen metod ve gerekli materyal verilmiş. II. Bölümde, yol ile peyzaj arasındaki ilgilere tesir eden plân elemanları belirtilmiş. III. Bölümde Ankara - İstanbul Karayolu nun içinden geçtiği çevrenin peyzaj plânlanması bakımından tabii ve kültürel peyzaj özellikleri etüd edilmiş. IV. ve esas Bölümde, konu olan yol güzergâhının plântasyon, rekreasyon alanları ve yol boyu yapıtların peyzaj plânlama esasları verilmiştir. Yazar son V. Bölümde, pratik bazı sonuçlar vermiştir.

● **ORÇUN, ERCÜMENT**

«Süs Bitkileri — Sera ve Salon Süs Bitkileri»
Cilt I. 1967, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No. 120, 296 sayfa, 192 şekil, fiyatı 29.45 TL. Eser üç kısımdan teşekkül etmektedir. Birinci kısımda, sera ve salon süs bitkilerinin yetiştiriciliğinde önemli faktörler ile genel bakım işleri ele alınmıştır. İkinci kısımda ise, bitkiler teker teker yetiştirme ve üretme tekniği bakımından incelenmişlerdir. Eserin üçüncü kısmında ise, sera ve salon bitkilerinin mineral gübreler ile gübrenmesi ile özel şartlarda yetişebilen bitkilere ait listeler verilmiştir.

● **ÖZTAN, YÜKSEL**

«Ankara Şehri ve Çevresi Yeşil Saha Sisteminin Peyzaj Mimarisi Prensipleri Yönünden Etüd ve Tanını.»

1968, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları, No. 344. Bilimsel araştırma ve incelemeler : 217. 190 sayfa, 113 şekil, 3 plân, fiyatı 14.00 TL. Yazar konuyu beş bölümde incelemiştir. Girişi kapsayan birinci bölümde insan ile çevre, tabiat ve şehir ilişkileri ile şehirleşme hareketlerinin açık sahalara etkileri belirtilmiştir. II. Bölümde, araştırmanın materyal ve metodu verilmiş, III. Bölümde, şehirlerde yeşil sahaların mahiyeti, önemi ve miktarı üzerinde durulmuş, IV. Esas Bölümde ise, Ankara şehrinin müstakbel yeşil saha sisteminin tayini konusu ele alınmış, geçmişteki uygulamalar ile yeniden geliştirilecek sistem hakkında bilgi verilmiştir. Yazar V. Bölümde özellikle Ankara'nın müstakbel yeşil saha sistemi için ideal bazı önerilerde bulunmuştur.

● ANTHOS

IFLA (Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu) ve İsviçre Peyzaj Mimarları Federasyonu yayın organıdır. Üç ayda bir çıkar. Peyzaj mimarlığına ait çeşitli aktüel ve esas konuları (Almanca, Fransızca ve İngilizce olarak) kapsar. Kuşe kâğıtlı iki formadır. Yıllık abone bedeli 6.60 dolardır. Yayınevi: Graft Neuhaus, Bachtold Strasse 4, 8044 Zurich.

● GARTEN UND LANDSCHAFT

Aylık bir dergidir. Peyzaj mimarlığına ait çeşitli konuları kapsar. Kuşe kâğıtlı iki formadır. Yıllık abone bedeli 12.60 D.M. tek sayı 4.50 D.M. dir. Yayın evi: Verlag George D.W. Callwey, 8 Munchen 80, Streitfeldstrasse 35.

● HORTICULTURE

A.B.D. Massachusetts Horticulture Derneği yayın organıdır. Aylık bir dergidir. Daha çok bitki materyali yetiştiriciliği ve tertibi hakkındaki bilgileri kapsar. Kuşe kâğıtlı ve bol renkli resimli iki formadır. Yıllık abone bedeli 6 dolardır. Yayınevi: Horticulture, 300 Mass. Avenue, Boston, Mass. 02115.

● LANDSCAPE ARCHITECTURE

Amerikan Peyzaj Mimarları Derneğinin yayın organıdır. Üç ayda bir çıkar. Peyzaj mimarlığına ait esas konuları kapsar. Dört formadır. Yıllık Abone bedeli 7.50 Dolar. Yayınevi: American Society of Landscape Architects, Schuster Building, 1500 Bardstown Road Louisville, Kentucky 40205.

● LANDSCAPE

Dört ayda bir çıkar. Peyzaj mimarlığı, mimarlık ve şehir plancılığına ait çeşitli konuları kapsar. İki formadır. Tek sayı bedeli 1.00, Yıllık abone 3.00 dolardır. Yayınevi: Circulation Manager, LANDSCAPE Box 2323, SANTA FE, NEW MEXICO.

● NATIONAL PARKS MAGAZINE

A.B.D. Millî Parklar Derneği yayın organıdır. Daha ziyade milli parkların özellikleri, idareleri ve geliştirilmeleri hakkında bilgileri kapsar. Kuşe kâğıtlı iki formadır. Tek sayının bedeli 0.75 dolardır. Yayınevi: National Parks Magazine, 1701 18th street, N.W. Washington D.C. 20009.

● PARKS AND RECREATION

A.B.D. Milli Rekreasyon ve Park Derneği yayın organıdır. Aylık bir dergidir. Park ve rekreasyonel plânlamaya ait çeşitli bilgileri kapsar. Kuşe kâğıtlı iki formadır. Yıllık abone bedeli 5.75 dolardır. Yayınevi: Parks and Recreation, 100 Pennsylvania Avenue, N.W. Washington, D.C. 200.

● PFLANZE UND GARTEN

Aylık bir dergidir. Peyzaj mimarlığına ait bazı konularla özellikle bitki materyaline ait bilgileri kapsar. Kuşe kâğıtlı iki formadır. Tek sayısının bedeli 2.50 D.M. Yayınevi: Karl Heinz Hanisch, 61 Darmstadt, Hindenburg Str. 42 Postflach 4145.

Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneği Yayınları

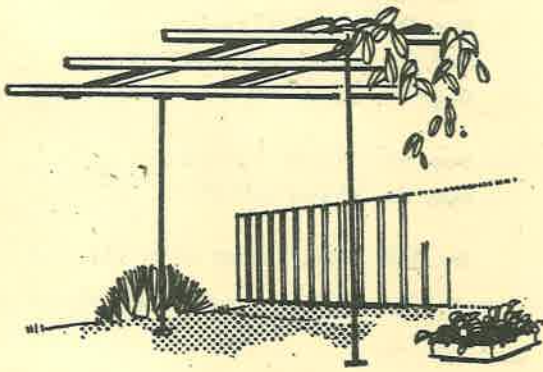
Yayının Adı	Yazarı	Yayın No.
● BİTKİ MATERYALİ (I) (Ağaç ve Çalılar)	Prof. D. Sadri ARAN	1
● METODU VE UYGULAMA YÖNLERİ İLE PEZYAJ PLÂNLAMASI	Dr. Agr. İsmet GÜRSES	2
● DENDROLOJİ VE BİTKİ KOMPOZİSYONU	Doç. Dr. Yüksel ÖZTAN	3
● PEZYAJ MİMARİSİ	Doç. Dr. Yüksel ÖZTAN	4
● BAHÇE SANATI TARİHİ	Doç. Dr. Günel AKDOĞAN	5
● BİTKİ MATERYALİ (Ağaç ve Çalılar)	Doç. Dr. Günel AKDOĞAN	6
● HERBACEOUS BORDÜRLER VE BİTKİLERİ	Doç. Dr. Yüksel ÖZTAN	7
● SU BAHÇELERİ VE BİTKİLERİ	Doç. Dr. Yüksel ÖZTAN	8
● PARK VE BAHÇELERDE ÇİM SAHALARININ GÜBRELENMESİ	Zir. Yük. Müh. Ekrem GÜRENLİ	9

NOT : Bu yayınlar roto halindedir. Bazılarında şekiller vardır. Dernek Merkezinden satın alınabilir.

TÜRKİYE PEYZAJ MİMARİSİ DERNEĞİNDEN HABERLER

- A.Ü. Ziraat Fakültesi Dekanlığının ve Derneğimizin telkin ve tavsiyeleri ve Tarım Bakanlığı yetkililerinin gösterdikleri anlayış ile 1937 yılında nberi T. B. Ziraat İş. Gn. Md. bünyesi içinde olan «Sebzecilik-Çiçekçilik-Bahçe Mimarisi» Şubesi yerine; Peyzaj Mimarisi konusunun yurdumuzda gittikçe son derece önemli aktüel bir konu haline gelmesi üzerine, müstakil bir «Bahçe - Peyzaj Mimarisi ve Süs Bitkileri» Şubesi Bakanlığın 12.2.1970 tarihli onayları ile kurulmuştur.
- Derneğimiz, Ankara Metropoliteni nazım plân çalışmalarında, peyzaj mimarisi ile ilgili konularda yardımcı olmak üzere, İmar İskân Bakanlığı Ankara Metropoliten Alan Nazım Plân Bürosu ile işbirliği yapmaktadır.
- İki yıldanberi Millî Parklar Kanun Tasarısı'nın T.B.M.M. Komisyon çalışmalarına katılmakta olan Derneğimiz, Kanun tasarısının 1970 yılında tekrar ele alınması üzerine, T.B.M.M. Geçici Komisyon Başkanlığınca istenilen mütalâasını, bir rapor halinde hazırlamaktadır.
- A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümünde açık bulunan asistanlık kadrosuna, D.S.İ. İşletme ve Bakım Dairesi, Ağaçlandırmaya ve Parklar Fen Heyetinde çalışmakta olan Ziraat Yüksek Mühendisi Metin Başal atanmıştır.
- A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümü Asistanı Selâmi Sözer, «Boğaziçi Mekanının Düzenlenmesinde Peyzaj Mimarisi ile ilgili Problemler ve Ele Alınması Gereken Prensipler» isimli doktora tezini tamamlamış ve bilimsel sınavları sonucu 23.3.1970 tarihinde «Doktor» ünvanını almıştır.

- Siyasal Bilgiler Fakültesi İskân ve Şehircilik Enstitüsü tarafından Mart 1970 içinde bir «Şehircilik Sempozyumu» düzenlenmiştir.
- 1970 yılı, Avrupa Konseyince «AVRUPA TABİATINI KORUMA YILI» olarak ilân edilmiş ve 9 - 12 Şubat 1970 tarihleri arasında Strasbourg'da bir Uluslararası Konferans tertip edilmiştir. Buna paralel olarak da Türkiye Tabiatını Koruma Cemiyeti tarafından 30 - 31 Mart tarihlerinde «Uluslararası Avrupa Tabiatını Koruma yılı 1970 Türkiye Konferansı» yapılmıştır. Bu konferansda A. Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarisi Bölümü öğretim üyeleri ile Derneğimiz temsilcileri ve üyeleri de aşağıdaki konularda tebliğler vermişlerdir :
Prof. Dr. Sadri Aran : «Tabiatı Koruma ve Kırsal Plânlama Açısından Ziraî Peyzaj (özellikleri ve plânlama prensipleri)
Doç. Dr. Günel Akdoğan : «Rekreasyonel Plânlama Yönünden Karayollarımız ve Peyzaj Plânlama Problemleri»
Doç. Dr. Yüksel Öztan : «Büyük şehirlerimizde aşırı yoğunlaşmanın ortaya koyduğu yeşil saha yetersizliği ve problemleri»
Dr. Salih Vural : «Metropoliten alan nazım plânlama çalışmaları içinde Ankara şehri çevresi ziraî peyzajının tabiatı koruma yönünden önemi»
Dr. Selâmi Sözer : «Boğaziçi Mekanının Dünyü, Bugünü ve Yarını»
Adnan Astekin : «Türkiye Baraj Göllerinde Rekreasyonel Plânlama Çalışmaları.»
- Ankara Belediye Başkanı Sayın Ekrem Barlas ile Derneğimiz Yönetim Kurulunun yapmış olduğu temaslarda, Ankara şehrinin her çeşit yeşil saha sorunlarında, Derneğimizin yardımcı olacağı vaadedilmiştir. Bu koordinasyona bir başlangıç olmak üzere Çankaya'da bir botanik bahçesi için avan proje çizilmiş ve ilgililere takdim edilmiştir.

Bahçe ve Terasınızdaki :

- Pergola
- Paravana
- Bank
- Çiçek kutuları için

NURETTİN PLEVNELİ

Marangozlar Sitesi, Altınay Sok. No. 1
Tel : 11 50 45, Ankara

TÜRKİYE PEYZAJ MİMARİSİ DERNEĞİ TÜZÜĞÜ

Madde 1 Derneğin Adı :

Türkiye Peyzaj Mimarisi Derneği'dir.

Derneğin Merkezi :

A. Ü. Ziraat Fakültesi, Bahçe Mimarisi ve Ağaçlandırma Kürsüsü — ANKARA.

Madde 2 Gaye ve Hizmet Şekli :

Derneğin gayesi, peyzaj mimarisiyle ilgili bütün konuları ele almaktır. Bunun için dernek :

a) Yurdun doğal kaynakları ve zenginlikleriyle kültür peyzajını **korumayı** hedef tutan tedbirlerin alınmasına vasıta olur.

b) Yaşama mekânıyla insan ve onun ekonomik, sosyal faaliyetleri; özellikle dinlenme ihtiyaçları arasında en uygun düzeni temin maksadiyle, yurdun farklı bölgelerinde, peyzaj düzenlemesi ve bahçe sanatı konularına giren **plânlayıcı ve geliştirici** çalışmalar yapar.

c) Memleketin imar ve kalkınma, fiziksel plânlama faaliyetine katılma şeklinde, bu çalışmalarını halkımız, resmî ve yarı resmî teşekküller nezdinde tanıtır ve onlarla işbirliğinde bulunur.

Bu işleri yürütmek için dernek, diğer ülkelerin bu yönlü faaliyetini izler; faaliyetini broşür, bülten, konferans, sergi ve benzeri yayın vasıtalarıyla takviye eder.

Dernek, politika ile uğraşmaz.

Madde 3 Üyeler :

İki çeşit üye vardır : (a) Aslî, (b) Fahri. 18 yaşını bitirmiş, Cemiyetler Kanuna göre bir cemiyette üye olmak hakkını ve aşağıdaki şartları haiz bulunan her Türk vatandaşı derneğe üye olabilir.

a) Aslî üyelik şartları :

1. Peyzaj tanzimi ve bahçe sanatı konusunda doktora veya doçentlik tezleri gibi bilimsel araştırma yaparak akademik ünvan kazanmış olmak,

2. Peyzaj mimarı ve muadili diplomaya sahip olmak,

3. Peyzaj mimarisiyle ilgili herhangi bir fakülte kolundan mezun veya lisansiyeye olmak,

4. Meslek kolunun kuruluşundan önce fakülterde veya yüksek okullarda peyzaj mimarisi konusunda dersler alarak mezun olduktan sonra, peyzaj mimarisi ve bahçe sanatı disiplinlerinde yetiştirici hüviyeti haiz resmî kuruluşlar veya kamu sektöründe en az aralıksız iki sene ilmî veya pratik sahada müsbet çalışmalarda bulunduğunu tevsik etmek,

5. Bu konuda açılmış olan yarışmalarda birincilik kazanmış olmak,

6. Mesleğe ve bu konuların halka iletilmesinde fevkalâde yardımlarından dolayı, Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Genel Kuruldaki üyelerin 2/3 çoğunluğu ile seçilmiş bulunmak.

b) Fahri üyelik şartları :

Peyzaj düzenlemesi ve bahçe sanatı veya uygulamasıyla ilgili bulunmak.

Madde 4

Üyeliğe giriş, üyelere ikisinin teklifi ve Yönetim Kurulunun kararıyla olur.

Madde 5

Dernek üyeleri, Genel Kurulun tesbit ettiği miktarda ve bir defaya mahsus olmak üzere «giriş aidatı» öderler.

Dernek üyeleri ayrıca enaz 12 ve en çok 120 lira aidat vermeğe mecburdurlar. Tüzüğe ve dernek gayelerine aykırı hareket edenler ve üç ay üstüste derneğe aidatını ödemeyenler, Yönetim Kurulu kararıyla dernekten çıkarılabilirler. Çıkarma kararına karşı ilk Genel Kurulda itiraz edilebilir. Genel Kurulun kararı kesindir.

Madde 6 Derneğin Uzuvarları :

- Genel Kurul,
- Yönetim Kurulu,
- Denetleme Kurulu,
- Haysiyet Divanı'dır.

Madde 7

Genel Kurul her yıl Mayıs ayında Yönetim Kurulunun dâvetiyle normal toplantısını yapar. Toplantı günü, tarihi, saati, yeri ve gündemi enaz 15 gün evvel iki gazete ile ilân edilmekle beraber, üyelerin kanuni adreslerine mektupla bildirilir. Ayrıca toplantı enaz üç gün önceden hükûmete bildirilir.

Madde 8

Genel Kurulun vazife ve salâhiyetleri şunlardır:

- Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ve Haysiyet Divanı üyelerini seçmek,
- Yönetim Kurulu ve denetçilerin raporlarıyla hesaplarını ve bilânçosunu tetkik ederek kabul veya reddetmek; Yönetim Kurulunu ibra veya iskat etmek,
- Yeni yıl bütçesini tetkik ve kabul etmek,
- Tüzüğü değiştirmek,
- Derneğin feshi ve tasfiyesini kararlaştırmak.

Madde 9 Genel Kurul :

- Aslî üyelerin en az 1/3 inin,
 - Yönetim Kurulunun,
 - Denetçilerin,
- istek ve dâvetleriyle olağanüstü toplantıya çağrılır.

Madde 10

Genel Kurul, üyelerinin yarısından bir fazlasıyla toplanır ve kararları, toplantıya iştirak eden üyelerin yarısından bir fazlasıyla verilir. Ancak, 8. maddenin (d) ve (e) fıkralarına ilişkin bir karar için üyelerin üçte ikisinin mevcudiyeti ve kararın Genel Kurul üye sayısının yarısından bir fazlasının sayı ile alınması şarttır. Genel Kurul bir Başkan ve bir Başkanvekili ile iki kâtip seçerek çalışmalarına başlar.

Madde 11

Genel Kurul, Yönetim Kurulu için 4 asil, 2 yedek, Denetleme Kurulu ve Haysiyet Divanı için üçer asil üye seçer.

Madde 12

Genel Kurul aldığı kararlarını, yazılı olarak, derneğin ikametgâhı kapısına asmak suretiyle üyelerine ve başkalarına duyurur.

Madde 13

Yönetim Kurulu, vazife taksimini; Başkan, Sekreter, Yayın - Tanıtma ve Metot - Organizasyon şeklinde yapar.

Madde 14

Yönetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Derneğin bütçesini Genel Kurula sunmak üzere hazırlamak ve giderlerini Genel Kurulca tasdik edilmiş bütçeye göre yapmak,

b) Dernek amaçlarını gerçekleştirecek çalışmalarda bulunmak.

Madde 15

Yönetim Kurulu ayda enaz bir defa toplanır ve kararlarını çoğunlukla verir.

Madde 16

Dernek Denetim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır :

a) Derneğin hesaplarını ve buna ilişkin bütün muamelâtını enaz ayda bir denetime tabi tutarak tanzim edeceği raporun birini dosyasında muhafaza etmek, diğerini ise bilgi verilmesi için Dernek İdare Heyetine vermek,

b) Derneğin hesap işleriyle, İdare Heyetinin hazırladığı bilânço, yeni yıl bütçesi hakkındaki raporunu Genel Kurula arz etmek üzere hazırlamak.

Madde 17

Mazeret beyan etmeksizin üstüste üç defa Yönetim Kurulu toplantısına katılmayan üye, Yönetim Kurulu üyeliğinden düşer ve yerine sıradaki yedek üye alınır.

Madde 18 - Derneğin Gelirleri :

a) Aslı üyelerin, yarışmalarda ödül alan projelerden % 10'u, derneğin basılmasına tavassut edeceği yayımlardan elde edecekleri kazancın % 10'u ve serbest proje çalışmalarında elde olunan kazancın % 5'i nispetinde derneğe vermek mecburiyetinde olduğu paylar,

c) Dernek yayınlarından elde edilen gelirler:

d) Müessesese ve şahısların yapacakları bağış ve yardımlar.

Madde 19

Yönetim Kurulu, Cemiyetler Kanununun 6. maddesinin a, b, c, d ve e bentlerinde yazılı kanunî defterleri tutar.

Madde 20

Merkezde kayıtlı enaz 10 aslı üyesi bulunan illerde, 6 müteşebbis üyenin yazılı müracaatıyla şube açma talebinde bulunabilir :

a) Yönetim Kurulunun şube açma isteğini mucip sebepleriyle birlikte ilk Genel Kurul toplantısına sunması ve şubenin açılması için kararın Genel Kurulca verilmiş olması lâzımdır.

b) Şube, merkez bünyesinden ayrı mütalâa edilemez ve hükmî şahsiyeti yoktur.

c) Herhangi bir yerde şube açılmasına karar verilince, Merkez Yönetim Kurulu, o yerdeki kurucu üyelere birine şube genel heyetini toplama sorumluluğunu verir. Bu Genel Kurul, şube yönetim heyetini seçer. Şubenin ayrıca bir denetleme heyeti bulunmaz.

d) Şube Genel Heyeti, her yıl Nisan ayının ilk yarısında şube mahallindeki üyelerin iştirakiyle toplanır. Şube Yönetim Kurulu 3 kişiden meydana gelir. Genel Kurulda en fazla rey alan 3 kişi asıl, diğer 3 kişi de yedek olur. Şube Yönetim Kurulu ilk toplantıda kendi arasından bir başkan, bir sekreter ve bir muhasip üye seçerek faaliyetlerine başlar. Şube Yönetim Kurulu, Merkez Yönetim Kurulu gibi çalışır.

e) Şubeler her yıla ait faaliyet raporlarını, Genel Kurullarının toplantısını takiben en geç 15 gün içinde Merkeze gönderirler.

Madde 21

Şubeler, kendi gelirleriyle idare olunurlar ve her sene net gelirlerinin % 10'unu Merkeze gönderirler.

Madde 22

Şubelerin feshi halinde kapatılan her türlü mallar, Genel Merkeze, derneğin feshi halinde bütün mallar Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliğine kalır.

Madde 23

Tüzik boşlukları ve ihtilâflar halinde Cemiyetler Kanunu ve Medenî Kanunun ilgili hükümleri tatbik olunur.

Madde 24

Derneğin Kurucu Heyeti, aşağıdaki Ziraat Yüksek Mühendislerinden teşekkül etmiştir :

Adı ve Soyadı	Tabiiyeti	Ev adresi
Akdoğan, Doç. Dr. Günel	T.C.	Tahran Cad. 4 Kavaklıdere - Ankara
Aktar, Özdoğan	T.C.	Tellikaya Sok. 15/3 İçcebeci - Ankara
Altınok, Yılmaz	T.C.	Tuna Cad. 33/2 Yenişehir - Ankara
Aran, Prof. Dr. Sadri	T.C.	Kennedy Cad. 134 Gaziosmanpaşa - Ankara
Astekin, Adnan	T.C.	Ziya Gökalp Cad. Umut Sok. 44/11 Yenişehir - Ankara
Bayraktar, Dr. Aysel	T.C.	Ege Üniversitesi Loj- manı İzmir
Egemen, Alâaaddin	T.C.	Kızılırmak Cad. Sema Apt. 23/8 Yenişehir - Ankara
Eron, Billâl	T.C.	Yeşiltepe Koop. 8. Bİ. No. 3 Emek Mahallesi Ankara
Gürenli, Ekrem	T.C.	Bahçelievler 71. Sok. 13/6 Ankara
Gürses, Dr. İsmet	T.C.	Gaziosmanpaşa Mah. Kader Sok. 36/2 Ankara
Koç, Gülşen	T.C.	Hanımeli Sok. 24/7 Sıh- hiye Ankara
Öztan, Doç. Dr. Yüksel	T.C.	Turan Emeksiz Sok. 10 Çankaya - Ankara
Sözer, Selâmi	T.C.	Ziraat Mah. Baştuğ Ap. 26/10 Ankara
Ülger, Aytekin	T.C.	A. O. Çiftliği Lojmanla- rı Çiftlik - Ankara

Süs fidanları,
Çim tohumu
Çim biçme makineleri
ve
Yeşil saha tanzimi için,
ŞEFİK ÇAĞLAYAN
Atatürk Bulvarı 137/10, Tel : 12 01 47

Her türlü buket, çelenk ve sepetler en güzel
çiçeklerden itina ile hazırlanarak, adresinize
gönderilir.

SAKARYA VE GÜL ÇİÇEK EVLERİ

MEVLÜT DOĞANAY

Sakarya Cad. No: 6, 12
Tel : 12 90 21 — 17 22 83.

Devamlı taze çiçek, itinalı hazırlanmış buket,
sepet ve çelenk, çim tohumu ile bahçe
tatbikatları için :

MÜGE ÇİÇEK EVİ

ŞENFİLİZ TOHUM TİCARET EVİ

Kemal Özgirgin

Ulus, Şehir Çarşısı, No. 65
Tel : 11 80 70 Ankara

Her türlü Avrupa çiçek ve çim tohumları,
Tarım ilaç ve âletleri,
Temizlik malzemesi.

Yeşil sahalarınız için :

- Ağaç ve çalı materyali
- Proje çizimleri
ve
- Uygulamalar

Müracaat :

İSMET YÜNÜAK

Ziraat Y. Mühendisi

PARK FİDANLIĞI

Sakarya Cad. No. 52. Tel : 25 80 - Adapazarı
Ulus İşhanı, A Blok 5, Tel : 11 08 19

ZİRAAT BONMARŞESİ

Toptan — Perakende - İthalât

Her türlü tarımsal mücadele ilaçları, tarım âletleri, ev haşere ilaçları, Çeşitli tohum, soğan, fide, kimyevî gübreler, veteriner ilaçları, Saksı çiçekleri, çiçeklikler, kuş kafesleri, Motorlu sırt atomizörleri ve çeşitli pülverizatörler, komple yağmurlama tesisleri, orman işletme fidanlıkları için her türlü âlet ve malzeme, Tarımsal mücadele maskeleri, motorlu ve motorsuz çim biçme makineleri.

Ziraat için herşey Ankara Ziraat Bonmarşesinde

Ulus İşhanı B Blok, No. 12, Ulus - Ankara
Tel : 11 33 62

A. ORMAN ÇİFTLİĞİ

- Çeşitli Süs Bitkileri Ve Yetkili Teknik Elemanları İle bütün Bahçe ve Peyzaj Mimarisi Tatbikatlarında Eminizdedir.
- Pastörize Süt ve Mamulleri,
Besili Tavuk ve Koyunları
Günlük Yumurta,
Nefis Ve Yıllanmış Kalite Şarapları,
Taze Meyve, Meyve Suları ve Sebzeler
için **A.O. Çiftliğini tercih ediniz.**

**TÜRKİYE
ZİRAİ DONATIM KURUMU**

**Yurdun Her Yerinde ve Her Zaman
ÇİFTÇİNİN HİZMETİNDEDİR**

**EVİNİZİN
HERKESİN BANKASI**

TÜRKİYE EMLAK KREDİ BANKASI

eczacıbaşı **Vitra** **OR** **AN** toplukonut

kuruluşları

türkiye 1970 seramik konut gereçleri yarışması

AMAÇ: Seramikle yapılan sağlık gereçleri donatımında form ve ekonomi araştırmasını teşvik etmek, sanayi ve inşaatla yeni dizayn ve uygulama düzeyi kazandırmak, bu konuda başarı gösteren kişileri halka ve sanayicilere tanıtmaktır. Bu amaçla açılan yarışmaya mimar, iç mimar, modülör ve plâstik sanatçıları tek başlarına veya grup halinde katılabilirler. Danışman, asil, yedek jüri üyeleri ile raportörler bu yarışmaya katılamazlar.

ÖDÜLLER: 1. Ödül : 20.000,— TL.
2. Ödül : 12.500,— TL.
3. Ödül : 7.500,— TL.
5 adet mansiyon,
herbiri 2.500,— TL'dir.

JÜRİ ONUR ÜYELERİ:

Dr. Nejat F. ECZACIBAŞI
Y. Müh. Mümin ERKUNT

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ:

Faruk İŞMAN Kimyager,
Eczacıbaşı Temsilcisi
Dr. Şevki VANLI Y. Mimar,
OR-AN Temsilcisi
Prof. Ruhi KAFESÇİOĞLU Y. Mimar, İ.T.Ü.

ASIL JÜRİ ÜYELERİ:

Prof. Zühtü MÜRİDOĞLU Heykeltıraş,
D.G.S.A.
Prof. Nezih ELDEM Y. Mimar
Nuri İYEM Ressam
Prof. Utarit İZGİ Y. Mimar
Doç. Sadi DİREN Seramikçi,
D.G.S.A.
M. Doruk PAMİR Y. Mimar,
O.D.T.Ü.
Hakkı İZET T.G.S.Y.O.

YEDEK JÜRİ ÜYELERİ:

Doğan HASOL Y. Mimar
Melike KURTIÇ Seramik Sanatçısı

RAPORTÖRLER:

Barlas DOĞU Y. Mimar,
OR-AN Yap. Endüstri
Merkezi Md.
Filiz BİLKUR İç Mimar,
OR-AN Yap. Endüstri
Merkezi Md. Yrd.

● Yarışma bu ilânların gazetelerde yayınlanması ile başlamış olmaktadır ● Yarışmacılar konu ve şartlarla ilgili sorularını en geç 27 Nisan 1970 Pazartesi akşamına kadar sormuş olacaklardır. Sorular 11 Mayıs 1970 Pazartesi akşamına kadar cevaplandırılacaktır ● Yarışmacılar çözüm tekliflerini en geç 13 Temmuz Pazartesi günü saat 18.00'e kadar teslim etmiş olacaklardır ● Projeler 15'er gün müddetle Ankara ve İstanbul Yapı Endüstri Merkezlerinde sergilenecek, sonuçlar gazeteler ve radyo aracılığı ile duyurulacaktır.

YARIŞMA ŞARTNAMESİ 20,— TÜRK LİRASI KARŞILIĞI AŞAĞIDAKİ ADRESLERDEN ŞAHSEN VEYA POSTA İLE TEMİN EDİLEBİLİR.

Ankara'da : OR-AN Kuruluşları OR-AN Yapı Endüstri Merkezi

İstanbul'da : Eczacıbaşı Seramik Sanayii ve Yapı Endüstri Merkezi

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikbalinizin emniyetidir

